

Programbladet

Uppsala Senioruniversitet   Hötterminen 2018

01

Uppsala Senioruniversitet

Föreningen Uppsala Senioruniversitet (USU) inledde sin verksamhet hösten 1979. USU är en ren studieorganisation. Föreningen är partipolitiskt och religiöst neutral. Det administrativa arbetet utförs på ideell basis.

Rätt till medlemskap har alla, oavsett studiebakgrund, som fyllt 58 år samt även yngre personer som uppbär pension av något slag. Rätt till medlemskap har även make/maka till eller samboende med den som är medlem i USU. Medlemskap får man genom att betala in medlemsavgiften. Föreningen hade i juni 2018 cirka 4 100 medlemmar.

Anmälan

Mer information om anmälan finns på sidan 30 i det här programbladet.

Sekretariat

Sekretariatet på Bergsbrunnagatan 1 är öppet mån-fred kl. 10.00-12.00.

Telefon: 018-24 35 01. E-post: usu@usu.se

Webbplats: www.usu.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Tisdagsföreläsningar

3

Föreläsningsserier

5

- 1 Medeltiden – både fjärran och nära
- 2 Gamla myter i nya skepnader
- 3 Kyrklig textilkonst
- 4 Nedslag i konsten
- 5-6 Den moderna konsten
- 7 Min musik
- 8 Povel Ramel – en kulturhistorisk resa i glädjens tecken
- 9 Richard Wagner
- 10 Levande jazzhistoria
- 11 Fördjupad förståelse av jazzmusik
- 12-13 Filmstudio Fyris
- 14 Nilen – floden, samhällena, utvecklingen
- 15 Svensk politik under 130 år
- 16 Vallonernas betydelse för Sverige och Uppland
- 17 Tillståndet i världen hösten 2018
- 18 Tillståndet i världen hösten 2018, filmversion
- 19 Vår sköna nya värld är digital
- 20 Kosmisk resa. En hyllning till Stephen Hawking
- 21 Teknikhistoria
- 22 Epokgörande medicinska framsteg

Studiecirklar

12

- 23 Tro och vetande genom seklerna
- 24 Fem medeltida kyrkor i Uppland
- 25 Västafrikanska författare
- 26 Selma Lagerlöf under 1920-talet
- 27-29 Skrivarstuga
- 30 Skriv ditt liv
- 31 Poesilek på allvar
- 32-33 Akvarellmålning

- 34 Psalmen som livstolkning
- 35 Musikhistoria i sex kapitel. Musiklyssnarcirkel
- 36 Sjung ut! Körsång med Goldsingers
- 37 EU i en global världsordning
- 38 Estland – okänt nära grannland
- 39 Kina – språk, kultur och samhälle
- 40 Tanzania – en spännande historia
- 41 Fossil energi i ett framtida "fossilfritt" samhälle
- 42 Allt är gift – det är bara en fråga om dos
- 43 Den största berättelsen – hittills
- 44 Vårt klot så ömkligt litet
- 45 Fåglar under hösten
- 46 Medicinhistoriska nedslag
- 47 Medicinsk etik. Svåra val i vården
- 48-49 Arabiska
- 50-53 Engelska
- 54-67 Franska
- 68 Grekiska
- 69-79 Italienska
- 80-85 Latin
- 86 Latin och grekiska i naturvetenskaperna
- 87 Nordsamiska
- 88-89 Ryska
- 90-100 Spanska
- 101 Svenskan i förändring
- 102-107 Tyska

Övriga arrangemang

25

- Jazzensemble VI
- Torsdagssalong med Agneta Pleijel

Resor och studiebesök

26

Anmälan

30

Omslagsbild: Bilderna på framsidan har alla anknytning till höstens aktiviteter: Povel Ramel, Nilen, Kyrklig textilkonst, Vår digitala värld, Vallonbruken, Kosmisk resa, Nedslag i konsten (Helga Henschen). Kollage: Maria Wold-Troell

Tisdagsföreläsningar

Tisdagsföreläsningarna äger rum dels i Grönwallsalen, Akademiska sjukhuset ingång 70, dels i Missionskyrkans kyrksal, S:t Olofsgatan 40. Föreläsningstiden är kl. 13.15 till cirka 14.30. Kom i god tid för att vara säker på att få plats. Salarna får av brandsäkerhetsskäl inte överbelastas.

Tisdagsföreläsningarna är fritt tillgängliga för de medlemmar som har betalt årsavgiften. Medlemskort uppvisas.

Tisdagsföreläsningarna filmas så att Senioruniversitetets medlemmar kan titta på dem på www.usu.se under två veckor efter varje föreläsningstillfälle.

4 september kl. 13.15–14.30

Magnus Lundgren

"Gensaxen" CRISPR/Cas9. Ett revolutionerande verktyg, att använda med eftertanke

Gästvärd: Jan Fagius

Missionskyrkan

18 september kl. 13.15–14.30

Carina Milde

EWK och politisk satir i dialog med unga om demokrati och yttrandefrihet

Gästvärd: Maths Isacson

Grönwallsalen

2 oktober kl. 13.15–14.30

Ingvar Backéus

Natur och kultur genom historien. Nordöstra Asien och Europa som motpoler

Gästvärd: Eva Willén

Grönwallsalen

16 oktober kl. 13.15–14.30

Carin Bergström

Mitt i byn: med sockenkyrkan som följeslagare genom Sveriges historia

Gästvärd: Ingrid Åberg

Grönwallsalen.

30 oktober kl. 13.15–14.30

Birgitta Holst Alani

Att mäkla fred – exemplet Mellanöstern

Gästvärd: Gunnel Forsberg

Missionskyrkan.

Obs! Föreläsningen filmas inte!

13 november kl. 13.15–14.30

Fredrik Heintz

Artificiell intelligens – var är vi och vart är vi på väg?

Gästvärd: Bo Höistad

Grönwallsalen

27 november kl. 13.15–14.30

Elisabeth Engberg

Spanska sjukan, den sista stora pandemin i Sverige och dess följder för individ, familj och samhälle

Gästvärd: Maths Isacson

Missionskyrkan

11 december kl. 13.15–14.30

Sten Åke Bylund

Uppsala – stad i ständig förändring. En återblick på planeringsideal och stadsbyggande under 50 år

Gästvärd: Gunnel Forsberg

Missionskyrkan

Tisdagsföreläsare hösten 2018

Magnus Lundgren är docent vid Institutionen för cell- och molekylärbiologi, avdelningen för Mikrobiologi, Uppsala universitet. I sin forskning försöker han klarlägga funktionen i immunsystemet hos bakterier och arkéer. För ett drygt decennium sedan blev det klart att redan så enkla organismer har ett adaptivt immunsystem som kan försvara dem mot virusangrepp. Bakterien utnyttjar en "gensax" i kampen mot virusangrepp. Upptäckten har gett forskningen en teknik att klippa i gener, en teknik med stor potential för att införa ändringar i arvsmassan.

Carina Milde är konstvetare och arbetar som intendent för EWK-museet Centrum för politisk illustrationskonst på Arbetets museum i Norrköping. EWK-museet öppnade i april 2009 och har sitt fokus på Sveriges internationellt mest kända politiska illustratör, EWK, Ewert Karlsson. Sedan dess har Carina Milde och EWK-museet arbetat med institutioner och organisationer från hela världen, däribland UNESCO, Svenska ambassaden i Lettland, Mexikanska utrikesministeriet och länder som Tanzania, Sydafrika, Arabvärlden, Storbritannien och Norge.

Ingvar Backéus är docent i ekologisk botanik vid Uppsala universitets evolutionsbiologiska centrum. Han har ägnat sig åt så skilda områden som svenska våtmarkers dynamik, vegetationen i östafrikanska betesmarker och konsekvenser av vattenkraftsutbyggnad i Afrika. Under senare år har han tillsammans med professor Urban Emanuelsson vid Centrum för biologisk mångfald (Uppsala universitet och SLU) rest i östra Asien och skrivit en bok om nordöstra Asiens landskap ur ett biologiskt, historiskt, kulturellt och antropologiskt perspektiv – och jämfört utvecklingen med Europa.

Carin Bergström disputerade i historia 1991 på en avhandling om lantpräster på 1700-talet och blev senare docent. Hon har bland annat varit chef för Hallwylska museet och Skoklosters slott. År 2008 utnämndes hon till överintendent för Husgerådskammaren med Bernadottebiblioteket. I sin forskning har hon bland annat skildrat sockenkyrkorna, som under nästan ett millennium har spridit inte bara den kristna läran utan också nyheter, propaganda, lagar, konst, musik och kunskap. De drygt

tvåusen sockenkyrkor, som fortfarande ligger som riktmärken i det svenska landskapet, förmedlar en historia av social, ekonomisk, politisk och religiös natur.

Birgitta Holst Alani, kännare av arabisk kultur och tradition, har gedigen erfarenhet som internationell diplomat och fredsmäklare. Hon har bland annat varit ambassadör i Nigeria, direktör för Svenska institutet i Alexandria under den arabiska våren, FN-rådgivare i Irak och sedan 2015 rådgivare vid de FN-ledda fredssamtalen om Syrien i Genève. Hon har engagerat sig i frågor om kvinnors delaktighet i demokrati- och fredsprocesser och muslimsk feminism. Hon har också arbetat för nedrustning och icke-spridningsavtal på UD samt som biträdande direktör vid Stockholms internationella fredsforskningsinstitut SIPRI. Hon ingår i utrikesministerns nätverk av kvinnliga medlare.

Fredrik Heintz är docent och lektor vid Institutionen för datavetenskap vid Linköpings universitet. Han är ordförande i Svenska AI-sällskapet och föreståndare för forskarskolan inom Wallenberg Autonomous Systems and Software Program (WASP) med mer än 110 doktorander. Han är också ansvarig för arrangemangen vid en internationell AI-konferens 2018 i Stockholm. Heintz forskningsområden är artificiell intelligens (AI) och autonoma system. Han är

särskilt intresserad av att analysera kontinuerliga dataflöden för att kunna skapa säkra autonoma system, som till exempel självkörande bilar.

Elisabeth Engberg är fil.dr i historia och föreståndare för Enheten för demografi och åldrandeforskning (CEDAR) vid Umeå universitet. Hon disputerade 2005 på en avhandling om fattigvårdens understödstagare och praktiker i norra Sverige och har sedan dess intresserat sig för hur samhällets vård- och understödformer har växt fram och utvecklats, före och på tröskeln till 1900-talets välfärdsamhälle. Hon leder nu ett nationellt projekt med syfte att samordna de viktigaste historiska befolkningsdatabaserna i Sverige till en gemensam resurs för forskning.

Sten Åke Bylund har lång erfarenhet av samhällsplanering på olika nivåer och har bland annat varit kommunaldelschef och fastighetsdirektör i Uppsala kommun. Han är aktiv i Föreningen Vårda Uppsala och har medverkat i ett flertal nationella intresseföreningar inom samhällsbyggnadsområdet. Han har också forskat och undervisat i planering vid Uppsala universitet och varit ledamot i ett antal forskningsråd med planeringsinriktning. Genom sitt arbete och engagemang har han kunnat följa och i ett stort antal artiklar dokumentera samhällsbyggandet i Uppsala under snart 50 år.

Föreläsning i Missionskyrkans kyrksal. Foto: Inger Hammer

Föreläsningsserier

Hur anmäler man sig? Se sidan 30 i programmet.
Hörslänga finns i samtliga föreläsningssalar utom Musicum.

Nr 1. Medeltiden – både fjärran och nära

Medeltiden beskrivs ofta som en mörk och statisk period mellan vikingatid och den s.k. nya tiden. Men under åren 1100 till 1500 växte ett nytt samhälle fram. Ett tidigare löst sammanfogat bygderike formades till en riksmakt och under en tid var Sveariket Europas, till ytvidden, största land. Det nya avspeglas i skiftande maktkonstellationer mellan de allt starkare politiska enheterna kungamak, aristokrati och kyrka och i nya system för skatter, militärväsende och jordbruk. Under 1300-talet ödelade tidens urkatastrof, pesten, liv och bygder. Som enda land i Europa kunde bönderna i Sverige vid periodens slut tillskans sig deltagande i den ståndsriksdag som tog form. Den svenska katolska kyrkoprovinsen drogs in i den västeuropeiska gemenskapen, vilket inte minst sockenkyrkorna och musiken vittnar om. Vilken roll förändringarna spelade i de många människornas liv är endast undantagsvis möjligt att veta. I serien uppmärksammas tecken på vardagens tro och liv och på hur "vanligt folk" tänkte och handlade.

Serieansvariga: **Rune Hedman**, fil.lic. i historia, tfn 070-630 16 58, och **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 070-302 39 27.

Program

11 sept. Fredrik Charpentier Ljungqvist, docent i historia, universitetslektor, Stockholms universitet. *Politisk, social och rättslig förändring under nordisk medeltid.*

9 okt. Janken Myrdal, professor i agrarhistoria, SLU. *Den agrara utvecklingen i Sverige under medeltiden.*

23 okt. Louise Berglund, docent, universitetslektor i historia, Uppsala universitet. *Lysande damer. Heliga Birgitta, Filippa och Margareta – drottningrollen och kvinnlig auktoritet under senmedeltiden.*

6 nov. Mattias Lundgren, professor i musikvetenskap, Uppsala universitet. *Musikens roll och funktion i det medeltida samhället.*

20 nov. Janken Myrdal. *Sex, våld och politik – bilder i medeltida handskrifter ca 1350–1500.*

4 dec. Eva Österberg, professor em. i historia, Lunds universitet. *Gud, lagen och kärleken. Medeltida mentalitet och synen på barndomen.*

Tid: Tisdagar udda veckor 11/9–4/12 (ej 25/9)
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X (dock Ekonomikum, Hörsal 3 den 6/11, 20/11).

Avgift: 350 kr.

Nr 2. Gamla myter i nya skepnader

Vi känner alla till de gamla myterna, till exempel de grekiska, de kristna och de nordiska. Dessa berättelser om gudar och hjältar hade som sin viktigaste funktion att förklara naturen, världens uppkomst och människans villkor. I dag ser vi på tillvaron med andra ögon, men myterna och de mytiska gestalterna har inte upphört

att fångla och påverka oss, och de har utgjort en aldrig sinande inspirationskälla för författare, bildkonstnärer och tonsättare. I denna serie visas myternas aktualitet och vi får exempel på hur mytiskt stoff under århundradenas lopp har använts och omformats i litteraturen, konsten, musiken och filmen.

Serieansvariga: **Eva Heggstad**, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 018-24 30 12, och **Lena Kåreland**, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 018-50 72 11.

Program

20 sept. Anders Palm, professor em. i litteraturvetenskap, Lunds universitet. *Apollon – Kristus – Orfeus. Möten mellan dikt Konst och tonkonst i Hjalmar Gullbergs Förklädd Gud.*

4 okt. Mikael Larsson, docent i gamla testamentets exegetik, Uppsala universitet. *Bibliska skapelsemyter på vita duken: Adams äppeln, Tree of Life och Antichrist.*

18 okt. Per Erik Öhrn, professor i musikdramatisk gestaltning, Göteborgs universitet, f.d. operachef. *Operans Orfeus och Eurydike – varianter på Orfeusmyten i operans värld från 1597 till våra dagar.*

1 nov. Lina Sjöberg, teol.dr, universitetslektor, Uppsala universitet, författare till bl.a. den i våras utkomna romanen "Simson". *Simson: mannen, myten, romanen.*

15 nov. Sigrid Cullhed Schottenius, fil.dr, forskare, Litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. *Moderna myter: Demeter och Persefone åtskilda.*

29 nov. Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare, och **Lars Lambert**, författare. *Från Chaos till Olympen – grekisk och romersk mytologi speglad i konsten.*

Tid: Torsdagar jämna veckor 20/9–29/11
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X (dock annan lokal 20/9, se biljett).

Avgift: 350 kr.

Nr 3. Kyrklig textilkonst

Kyrkans föremål är exempel på sin tids främsta konst och konsthantverk och betingar stora kulturhistoriska, immateriella, estetiska och identitetsskapande värden. I denna serie får vi ta del av denna viktiga, men inte alltid uppmärksammade, sida av det svenska kulturarvet.

Serieansvariga: **Karl Johan Eklund**, f.d. länsantikvarie, tfn 018-52 45 05, och **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 070-302 39 27.

Program

18 sept. Margareta Nockert, fil.dr i arkeologi, professor em. i textilvetenskap, Uppsala universitet. *Den kyrkliga skruden under medeltiden.*

2 okt. Margareta Nockert. *Ärkebiskoparna i Bremen – en textilarkeologisk undersökning.*

16 okt. Gunnel Berggrén, textilkonservator. *Prästens kläder och kyrkans textilier.*

30 okt. Cecilia Candréus, fil.dr i textilvetenskap. *Från reformation till stagnation. Kyrklig skrud ca 1500–1870.*

13 nov. Margareta Ridderstedt, fil.dr i konstvetenskap, textilantikvarie. *Den sakrala textilkonstens återkomst i Svenska kyrkan vid skiftet 1800/1900.*

27 nov. Birgitta Nordström, textilkonstnär och forskare vid Högsolan för design och konsthantverk, Göteborgs universitet. *I ritens rum – om mötet mellan tyg och människa.*

Tid: Tisdagar jämna veckor 18/9–27/11 kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6B (dock Universitetshuset, Sal IX den 16/10).

Avgift: 350 kr.

Nr 4. Nedslag i konsten

I denna serie presenteras olika typer av konstnärer och konstnärroller. Syftet med serien är att ge en djupgående analys av konstnärerna och deras verk.

Serieansvarig: **Carola Hermelin**, fil.dr i litteraturvetenskap, f.d. bitr. chef vid Nobelbiblioteket, tfn 018-51 50 55.

Program

21 sept. Carina Jacobsson, docent, universitetslektor i konstvetenskap, Uppsala universitet. *Konst – i hopp om det eviga livet. Några konstnärer från förmodern tid.*

5 okt. Thomas Hård af Segerstad, senioruniversitetslektor i konstvetenskap, Uppsala universitet. *Ett dött levande ting. Om Velázquez' märkliga visuella fantasi.*

19 okt. Eva Aggeklint, fil.dr i Asiens språk och kulturer, Stockholms universitet, konstvetare, sinolog. *Gun Kessle och hennes gärning som fotograf i Kina 1962–1982.*

2 nov. Görel Cavalli-Björkman, professor, f.d. forskningschef och förste intendent vid Nationalmuseum. *Eva Bonnier. Ett konstnärsliv.*

16 nov. Birgitta Holm, professor em. i litteraturvetenskap, Stockholms universitet. *Helga Henschen, bildmakare, multikonstnär och aktivist.*

30 nov. Helén Hallgren Archer, intendent vid Nationalmuseum. *Marc Chagall – konstnären från Vitebsk.*

Tid: Fredagar jämna veckor 21/9–30/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X (dock Ekonomikum, Hörsal 3 den 21/9 och annan lokal 16/11, se biljett).

Avgift: 350 kr.

Nr 5. Den moderna konsten, Grupp 1

Lars Lambert gör i denna serie nedslag i den moderna konstens historia. Parallellserie med samma innehåll som Nr 6.

Serieansvariga: **Lena Kåreland**, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 018-50 72 11, och **Lars Lambert**, författare. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Lars Lambert**.

Program

25 sept. Den tredje dimensionen. Skulptur från Michelangelo och Bernini till Rodin och Giacometti.

9 okt. Stilleben. Från Caravaggios fruktkorg och Cézannes äpplen till Magrittes pipa och Warhols soppburkar.

23 okt. Svensk arkitektur. Från 1800-talets stenstad till miljonprogrammet.

6 nov. Konst och politik. Från Friheten på barrikaden till Den urartade konsten.

27 nov. Svenskt fotografi. Från de stora ateljéfotograferna till Christer Strömholm och Lennart Nilsson.

4 dec. Konstnärer nära dig. Från Karl XII:s likfärd till Näckens polska och Kullahusets hemlighet.

Tid: Tisdagar udda veckor 25/9–4/12 (ej 20/11) samt 27/11 kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X.

Avgift: 350 kr.

Nr 6. Den moderna konsten, Grupp 2

Parallellserie med samma innehåll som Nr 5.

Serieansvariga: **Margareta Ingemarsson**, f.d. bibliotekarie, tfn 070-285 95 97, och **Lars Lambert**, författare. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Lars Lambert**.

Program

26 sept. Den tredje dimensionen. Skulptur från Michelangelo och Bernini till Rodin och Giacometti.

10 okt. Stilleben. Från Caravaggios fruktkorg och Cézannes äpplen till Magrittes pipa och Warhols soppburkar.

24 okt. Svensk arkitektur. Från 1800-talets stenstad till miljonprogrammet.

7 nov. Konst och politik. Från Friheten på barrikaden till Den urartade konsten.

21 nov. Svenskt fotografi. Från de stora ateljéfotograferna till Christer Strömholm och Lennart Nilsson.

5 dec. Konstnärer nära dig. Från Karl XII:s likfärd till Näckens polska och Kullahusets hemlighet.

Tid: Onsdagar udda veckor 26/9–5/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X.

Avgift: 350 kr.

Nr 7. Min musik

Kulturpersonligheter och musiker berättar om och spelar musik som betydtt mycket för dem.

Serieansvariga: **Gunnar Birgegård**, professor em. i medicin, tfn 018-46 02 70, 070-215 09 89, och **Gunnel Fagius**, musikvetare, musikdirektör, tfn 070-214 13 70.

Program

24 sept. Johan Sundberg, professor em. i musikakustik, Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholm.

8 okt. Kristin Windolf Granberg, komminister i Uppsala domkyrkoförsamling, projektledare för Kultur och utställningar, bl.a. för satsningen Videokonst i domkyrkan (Bill Viola).

22 okt. Ebba Rydh, mezzosopran, utbildad och bosatt i Oslo, frilanssångare med särskilt intresse för barockmusik och samtidsmusik. Sedan 2003 medlem i den internationellt etablerade vokalensemblen Nordic Voices. Elev i Uppsala musikklasser på 1980-talet.

5 nov. Andreas Tolf, läkare och doktorand i neurologi, ordförande för Svenska Läkare mot Kärnvapen. Pianist och körsångare.

19 nov. Lennart Simonsson, pianist och kompositör, medlem i Trio X, Musik i Upplands improvisationsensemble. Tidigare kapellmästare och repetitör på Stockholms musikscener och lärare vid Musikhögskolan i Piteå.

3 dec. Christina Jutterström, journalist, tidigare chefredaktör för Dagens Nyheter och Expressen, vd för Sveriges Television, gästprofessor i Göteborg. Ordförande för Stockholms Jazzfestival och OD:s vänner.

Tid: Måndagar udda veckor 24/9–3/12
kl. 10.30–12.00. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 350 kr.

Nr 8. Povel Ramel – en kulturhistorisk resa i glädjens tecken

Povel Ramels visor speglar den svenska kulturhistorien och hans musikproduktion famnar nästan hela 1900-talets populärmusikhistoria från skillingtryck till rock. Hans texter bjuder på såväl ordlekar som filosofiska betraktelser och uppvisar drag från både folkliga ballader och modern poesi. I denna föreläsningsserie sätts Ramels produktion i relief till samtida och historiska genrer och stilar samt till andra text- och musikskapare. Allt illustreras rikligt med musik-, text- och bildexempel.

Serieansvariga: **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 070-302 39 27, och **Johanna Broman Åkesson**, fil.dr i musikvetenskap, Stockholms universitet, tfn 076-211 49 97. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Johanna Broman Åkesson**.

Program

17 sept. *Povel Ramel och moderniteten.*

1 okt. *Povel Ramel och litteraturen.*

15 okt. *Povel Ramel och historien.*

29 okt. *Povel Ramel och världen.*

12 nov. *Povel Ramel och filosofin.*

26 nov. *Povel Ramel och musiken.*

Tid: Måndagar jämna veckor 17/9–26/11
kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 350 kr.

Nr 9. Richard Wagner

Richard Wagner (1813–1883) var en av 1800-talets mest betydande och kontroversiella kompositörer, framför allt som nyskapare av operagenren. Serien belyser olika aspekter av Richard Wagners person, liv och verk samt hans insats som operakompositör och teaterperson och hans musik och kompositionsteknik, hans konstnärliga inflytande på samtid och eftervärld. I denna serie framträder helheten mer komplex än de schablonuppfattningar man ofta möter. Före seriestarten kommer deltagarna att få sig tillsänt ett "Wagnerkompendium", en kort sammanfattning av Richard Wagners biografi.

Serieansvarig: **Axel Brattberg**, neurolog, tfn 070-423 27 31.

Program

11 sept. **Stefan Johansson**, dramaturg, regissör, kulturkritiker. *Teatermannen Richard Wagner.*

25 sept. **Joakim Tillman**, docent i musikvetenskap, Stockholms universitet. *Kompositören Richard Wagner – ledmotiv och oändlig melodik.*

9 okt. **Axel Englund**, Wallenberg Academy Fellow, docent i litteraturvetenskap, Stockholms universitet. *Tristan, sexualiteten och sekelskiftets dekadens.*

6 nov. **Camilla Lundberg**, musikkritiker och kulturjournalist. *Richard Wagner och politiken.*

20 nov. **Majlis Winberg Salomonsson**, med.dr, leg. psykolog, psykoanalytiker, Karolinska Institutet, lärare vid Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. *Richard Wagner i psykoanalytisk belysning – Brünnhilde och kärleken.*

4 dec. **Wilhelm Carlsson**, regissör, professor i musikdramatisk gestaltning vid Operahögskolan. *Att regissera Wagner.*

Tid: Tisdagar udda veckor 11/9–4/12 (ej 23/10)
kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6B.

Avgift: 350 kr.

Nr 10. Levande jazzhistoria

Fortsättning på föregående terminers jazzhistoriska serier där Ulf Johansson Werre hanterar flygeln och spelar skivor för att exemplifiera och förklara musikens uppbyggnad. Han berättar, analyserar och kåserar även personligt kring fenomen inom jazzhistorien. Serien ger fördjupad kunskap om olika epoker inom jazzens historia genom att presentera orkestrar och profiler från olika decennier och diskutera de utvecklingslinjer som kan skönjas, såväl bakåt som framåt i tiden. Särskilt uppmärksammas mindre kända artister och grupper. Vi går under Ulfs ledning under ytan på de musikaliska kvaliteter som bygger upp de olika stilarnas karaktär. Vid två tillfällen kommer Ulf att presentera en gäst med vilken han musicerar och diskuterar musik och skivexempel.

Serieansvariga: **Sten Åke Bylund**, f.d. fastighetsdirektör, tfn 070-648 67 85, och **Ulf Johansson Werre**, med.dr h.c., musiker, storbandsledare, universitetslärare, Uppsala universitet, tfn 018-30 28 09. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Ulf Johansson Werre**.

Program

20 sept. *Made in Sweden – 90 år av jazz med svenska förtecken.*

4 okt. *Third stream & fusion – jazzen lierar sig med klassiskt och/eller rock.*

18 okt. *Cool & hardbop – 50- och 60-talets palett av musikaliska uttryck.*

8 nov. *Swing & bebop – 40-talets intressanta samspel mellan två generationer.*

6 dec. *Swingepoken, små grupper & storband – frihet kontra arrangemang.*

6 dec. *The jazz age, ragtime & blues – 20-talets musikaliska kaleidoskop.*

Tid: Torsdagar enligt program 20/9–6/12 kl. 10.15–11.45, den 6/12 även kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 350 kr.

Nr 11. Fördjupad förståelse av jazzmusik

Detta är en serie om musikens uppbyggnad för er som är nyfikna på hur jazzmusiker arbetar och som vill träna era sinnen för att förstå och uppfatta mer av musikens sköna värld. Under ledning av Ulf Johansson Werre får vi en introduktion till hur harmonier, form, melodi och rytmik samverkar till en musikalisk enhet. Vi lär oss hur orkesterns olika delar samarbetar under olika epoker och får också en inblick i grundläggande musikteori. De olika momenten illustreras vid pianot och med andra instrument, och kompositioner och improvisationer från olika musikgenrer analyseras. Fristående fortsättning från förra terminen.

Serieansvariga: **Lasse Sunnås**, fil.mag., tfn 018-30 06 98, och **Ulf Johansson Werre**, med.dr h.c., musiker, storbandsledare, universitetslärare, Uppsala universitet, tfn 018-30 28 09. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Ulf Johansson Werre**.

Tid: Torsdagar 27/9, 11/10, 1/11, 22/11, 13/12 kl. 10.15–11.45, även 13.15–14.45 den 22/11. 12 timmar.

Lokal: Musicum, Kyrkogårdsgatan 4.

Avgift: 350 kr.

Nr 12. Filmstudio Fyris, Grupp 1

I samarbete med Fyrisbiografen fortsätter vi ännu en termin med satsning på kvalitetsfilm. Varje film föregås av en kort presentation. Parallellserie med samma innehåll som Nr 13.

Serieansvariga: **Karin Almbladh**, fil.dr i semitiska språk, tfn 018-24 27 93, och **Klas Österberg**, fil.mag., tfn 018-12 95 02.

Program

11 sept. Barbara. Sommaren 1980. Barbara är läkare och ansöker om utresetillstånd från Östtyskland. Hon får avslag och blir kommenderad till ett litet sjukhus långt ute på landsbygden. Hennes plan är att fly, men när dagen för flykten närmar sig fattar hon ett livsavgörande beslut. Från 2012 i regi av Christian Petzold. (105 minuter)

25 sept. Fönstret åt gården. När yrkesfotografen L.B. "Jeff" (James Stewart) tvingas sitta i rullstol på grund av ett brutet ben, blir han besatt av att iakttä de privata dramer som hans grannar tvärs över gården spelar upp. Han börjar misstänka att en försäljare kanske har mördat sin gnatiga fru och ber sin flickvän Lisa (Grace Kelly) om hjälp med att undersöka den ytterst misstänkta kedjan av händelser. Alfred Hitchcock år 1954. (110 minuter)

9 okt. Den röda filmen. I filmen om broderskap låter Krzysztof Kieslowski vägarna korsas mellan en ung, godhjärtad modell och en pensionerad domare med en bitter syn på livet. Den tredje och sista filmen i trilogin "Trikoloren" från 1994. (96 minuter)

6 nov. Källan. Sedan urminnes tider har kvinnorna i den lilla nordafrikanska byn släpat tunga vattenhinkar från källan högt uppe på berget. Att dra ner vatten till byn anser männen onödigt. Kvinnorna bestämmer sig för att ta till ett beprövat vapen: en kärleksstreck. Från 2011 i regi av Radu Mihaileanu. (124 minuter)

20 nov. Se mig. 20-åriga Lolita Cassard känner att hon inte passar in någonstans, ser inte ut som kvinnorna i tidningarna och hon liknar inte alls sin tjugiga, unga styvmor. Allt Lolita vill är att vara vacker åtminstone i sin fars ögon. Agnès Jaouis andra film, från 2004. (110 minuter)

4 dec. Och tranorna flyga. Från 1957 i regi av Michail Kalatozov. Filmen berättar en kärlekshistoria som inte ens kriget kan förstöra. Boris och Veronica har bara ögon för varandra längs Moskvas gator. Men på ett ögonblick krossas idyllen av andra världskrigets fasor. Tiden går och snart tystnar allt ... (97 minuter)

Tid: Tisdagar udda veckor 11/9–4/12 (ej 23/10) kl. 10.00–ca 12.30.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 350 kr.

Nr 13. Filmstudio Fyris, Grupp 2

Parallellserie med samma innehåll som Nr 12.

Serieansvariga: **Karin Almbladh**, fil.dr i semitiska språk, tfn 018-24 27 93, och **Klas Österberg**, fil.mag., tfn 018-12 95 02.

Program

14 sept. Barbara.

28 sept. Fönstret åt gården.

12 okt. Den röda filmen.

9 nov. Källan.

23 nov. Se mig.

7 dec. Och tranorna flyga.

Tid: Fredagar udda veckor 14/9–7/12 (ej 26/10) kl. 13.00–ca 15.30.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 350 kr.

Nr 14. Nilen – floden, samhällena, utvecklingen

Nilen har ett flodupptagningsområde på ca tre miljoner km² där 160 miljoner människor bor och försörjer sig som boskapsskötare, bönder, fiskare och entreprenörer. Geografin är varierande: öken, savann, berg och träskmarker. Vattnet är en enorm resurs för utvecklingsprojekt, men ett intensifierat utnyttjande leder också till konflikter och miljöförstöring. Serien belyser floden, ekosystemen, människorna, myterna och tekniska ingrepp i Nilen och dess upprinningsområden.

Serieansvariga: **Claes Leijon**, f.d. Sida-medarbetare och ambassadråd, tfn 070-602 53 17, claesse.leijon@gmail.com, och **Michael Ståhl**, f.d. föreståndare för Nordiska Afrikainstitutet, NAI, forskare och ambassadråd, tfn 070-508 18 21.

Program

19 sept. Michael Ståhl. *Geografisk och ekologisk översikt över Vita, Blå och Svarta Nilen samt Viktoriasjön och Tanasjön. Källorna, ekosystemen, kommunikationer.*

3 okt. Michael Ståhl. *Jakten på Nilens källa. Faraoner, greker, romare, araber, turkar och européer. Är källan hittad?*

17 okt. Terje Oestigaard, verksam på NAI och bl.a. redaktör för nyligen utkomna boken "Religious Nile". *Nilen som religiös och mytologisk kraft. Den heliga floden Gihon, inspiration till ritualer och höggudstro. Regndanser, fungerar de?*

14 nov. Emil Sandström, verksam vid SLU, redaktör och författare till boken "Land and Hydropolitics in the Nile River Basin", och **Michael Ståhl.** *Utvecklingsprojekt och miljökonsekvenser. Irrigation, energiförsörjning, Nassersjön, erosion och klimatförändringar.*

28 nov. Emil Sandström. *Diplomati, samarbeten och konflikter. Vem äger vattnet? Nationella och internationella aktörer, länderna kring floden.*

12 dec. Michael Ståhl. *Historiska händelser. Drottning Hatshepsuts expedition, Caesar och Cleopatra, Napoleon vill gräva en kanal, Stanley möter kungarna, Churchill vid Omdurman samt Idi Amins övermod.*

Tid: Onsdagar jämna veckor 19/9–12/12 (ej 31/10)
kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6B (dock Universitetshuset, Sal IX den 17/10).

Avgift: 350 kr.

Nr 15. Svensk politik under 130 år

Mellan 1880-talet och fram till nu utvecklades Sverige från ett fattigt jordbruksland i Europas utkant till att, efter ett tämligen sent uppvaknande, bli ett av världens rikaste och mest industrialiserade länder. I serien diskuteras bl.a. hur det regerande högerpartiet vid demokratins genombrott räddade sig från undergång och hur den svenska monarkin bestod. Vänsterns dröm om en långvarig majoritetsregering fick ge vika för minoritetsparlamentarism och koalitionspolitik, och socialiseringsplaner ersattes av en banbrytande välfärdspolitik. Här belyses också kärnkraftsfrågans och löntagarfondernas politiska sprängkraft, liksom hur Sverige så småningom gick med i EU och hur Alliansen bildades.

Serieansvariga: **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 070-302 39 27, och **Leif Lewin**, Skytteansk professor em. i vältalighet och statskunskap, Uppsala universitet. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Leif Lewin**.

Program

13 sept. *Politik som rationellt handlande.*

27 sept. *Det demokratiska genombrottet.*

11 okt. *En ny ekonomisk politik.*

25 okt. *Tjänstepension, kärnkraft, löntagarfonder.*

8 nov. *EU, arbetslinjen.*

22 nov. *Det strategiska handlandet i politiken.*

Tid: Torsdagar udda veckor 13/9–22/11
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X (dock Missionskyrkan, Kyrksalen 13/9, och Ekonomikum, Hörsal 3 den 11/10).

Avgift: 350 kr.

Nr 16. Vallonernas betydelse för Sverige och Uppland

Bland dem som immigrerat till Sverige under de senaste århundradena är nog vallonerna en av de mer kända grupperna. De kom från södra Belgien och norra Frankrike under stormaktstiden, rekryterade av Gustaf II Adolf för att bygga upp och arbeta på de många järnbruken runt om i landet. Särskilt eftertraktade var deras kunskaper om järnsmidet. Även om järnhanteringen minskat i betydelse finns många efterlämnade spår från järnets storhetstid, inte minst i Uppland. Det gäller inte bara byggnaderna, där man kanske främst tänker på herrgårdarna, utan även det kulturella. I denna serie kommer flera olika aspekter av vallonernas betydelse att belysas.

Serieansvarig: **Gunhild Hammarström**, professor em. i sociologi, tfn 018-60 08 99.

Program

17 sept. Eva Wrede, tidigare intendent för Bruno Liljeforsstiftelsen. *Vallonernas migration till Sverige.*

1 okt. Maths Isacson, professor em. i ekonomisk historia, Uppsala universitet. *Vallonbrukens roll i svensk ekonomisk historia.*

15 okt. Mikael Ahlund, docent i konsthistoria, universitetsantikvarie, Gustavianum. *Vallonbruken som kulturmiljöer.*

12 nov. Robert Mattson, Sällskapet Vallonättlingar, tidigare museiintendent vid Postmuseum. *Vallonska rötter – de senaste rönerna i vallonforskningen.*

26 nov. Eva Wrede. *Vallonbrukens byggnader och deras funktion.*

10 dec. Maths Isacson. *Vallonbrukens sociala organisation.*

Tid: Måndagar jämna veckor 17/9–10/12 (ej 29/10)
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X.

Avgift: 350 kr.

En endagsresa till några av bruken i Uppland planeras. Resan är öppen för alla, men förtur ges för deltagarna i serien. Se vidare under "Resor och studiebesök" på sidan 28.

Nr 17. Tillståndet i världen hösten 2018

Om hösten 2018 kan vissa saker sägas med visshet. Förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur EU går in i ett avgörande skede. Mellanårsvalet i USA blir ett test på president Trumps väljarstöd. Annat är högst troligt som att Kinas expansionsplaner består, liksom fiendskapen mellan Saudiarabien och Iran. Något man kan hoppas är att blodbadet i Syrien får ett slut. Och hur ska man förstå Rysslands agerande?

Serieansvarig: Lars Nilsson, f.d. chefredaktör UNT, tfn 070-662 18 67, lars.nilsson470@gmail.com. Serien filmas. Filmerna kan då under två veckor ses av deltagare i serien på www.usu.se. Se även serie 18.

Program

24 sept. Joel Ahlberg, verksam vid Folke Bernadotteakademien, arbetar med konflikthantering och medling inriktat bl.a. på Syrien. *Går det att förstå konflikten i Syrien?*

8 okt. Göran von Sydow, statsvetare och stf. direktör vid Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps). *EU, Brexit och framtiden.*

22 okt. Lars Ellström, kinakännare, författare, affärsman och f.d. kulturattaché. *Kina – en expansiv stormakt?*

5 nov. Ulla Birgegård, professor em. i ryska, Uppsala universitet. *Går det att förstå ryssarna? Nedslag i historien och i nutid.*

19 nov. Bitte Hammargren, journalist, författare och verksam vid Utrikespolitiska institutet. *Iran och Saudiarabien – grannar och ärkefiender.*

3 dec. Dag Blanck, professor i nordamerikastudier, Uppsala universitet. *Två turbulenta år med Trump.*

Tid: Måndagar udda veckor 24/9–3/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 350 kr.

Nr 18. Tillståndet i världen hösten 2018, filmversion

Under hösten kommer serie 17 att filmas och finnas tillgänglig på USU:s webbplats under två veckor efter respektive föreläsning. Man kan välja att följa föreläsningarna enbart via filmerna och betalar då lägre avgift. Vid detta alternativ deltar man alltså inte på plats och erhåller inga biljetter.

Program enligt serie 17. Anmälan som till övriga serier. Vi kan tyvärr inte garantera att samtliga filmer blir perfekta.

Avgift: 200 kr.

Nr 19. Vår sköna nya värld är digital

Den omvandling av en mängd samhällsfunktioner som ryms inom begreppet digitalisering påverkar oss på olika sätt. Förändringen påverkar vardagen för alla människor. Men vilka blir effekterna på arbetslivet, på den framtida sjukvården, på vår världsbild, på vår roll som konsumenter och som samhällsmedborgare? Är människan skapt för det liv som det digitala samhället erbjuder? Går vi mot en ljusnande framtid?

Serieansvarig: Lars Nilsson, f.d. chefredaktör UNT, tfn 070-662 18 67, lars.nilsson470@gmail.com.

Program

20 sept. Leif Nixon, säkerhetsanalytiker på Nixon Security. *Den digitala världen och säkerheten.*

4 okt. Fred Nyberg, professor em. i biologisk beroendeforskning, Uppsala universitet. *Vådan av att äga en smartphone.*

18 okt. Martin Jönsson, redaktionell utvecklingschef, Dagens Nyheter. *Google, Facebook och det nya mediala landskapet.*

15 nov. Maths Isacson, professor em. i ekonomisk historia, Uppsala universitet. *Den svenska modellen och digitaliseringen.*

29 nov. Johan Davidson, chefsekonom vid Svensk handel. *När e-handeln kom till byn.*

6 dec. Roger Molin, ekon.dr och analytiker vid Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). *Därför måste vården digitaliseras.*

Tid: Torsdagar jämna veckor 20/9–29/11 (ej 1/11) kl. 15.15–16.45 samt 6/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X (dock Missionskyrkan, Kyrksalen 20/9).

Avgift: 350 kr.

Nr 20. Kosmisk resa. En hyllning till Stephen Hawking

Med framstående forskare som ciceroner anträder vi en hisnande vacker och spännande resa ut i universum. Resvägen går från atomkärnornas minsta beståndsdelar till väldiga galaxer med supermassiva svarta hål i centrum, från tidens början till dess möjliga slut.

Serieansvarig: Staffan Yngve, professor em. i teoretisk fysik, tfn 070-297 80 16.

Program

10 sept. Ulf Danielsson, professor i teoretisk fysik, Uppsala universitet. *Från Big Bang till Big What.*

24 sept. Andreas Korn, universitetslektor vid Institutionen för fysik och astronomi, Uppsala universitet. *Vintergatan, vårt hem i kosmos.*

8 okt. Sofia Ramstedt, docent i fysik med inriktning mot astrofysik, Uppsala universitet. *Stjärnors födelse och död.*

22 okt. Joakim Edsjö, professor i teoretisk fysik, Stockholms universitet. *Mörk materia och mörk energi.*

5 nov. Bengt Gustafsson, professor em. i teoretisk astrofysik, Uppsala universitet. *Svarta hål.*

Tid: Måndagar udda veckor 10/9–5/11 kl. 15.15–16.45. 10 timmar.

Lokal: Ångströmlaboratoriet, Polhemssalen (dock Högssalen 22/10).

Avgift: 350 kr.

Nr 21. Teknikhistoria

Serien tar upp teknikhändelser som genom seklerna förändrat människors vardag.

Serieansvariga: Lars Ohlander, docent i växtodlingslära, SLU, tfn 073-327 88 80, och **Staffan Yngve**, professor em. i teoretisk fysik, tfn 070-297 80 16. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Erik Mellgren**, teknikjournalist, författare, och **Kaianders Sempler**, teknikjournalist, författare, tekn.dr h.c.

Program

12 sept. *Att mäta världen. Om atomernas, människans och universums mått. Hur man mäter allt från det mycket lilla till det ofantligt stora med högsta möjliga precision.*

26 sept. *Sanitet. Vatten och avlopp. Hur människan har ordnat sin vattenförsörjning och sina avlopp från antiken till våra dagar. Från Roms akvedukter och Cloaca maxima via 1800-talets koleraepidemier till dagens kloerade dricksvatten, vattentoaletter och reningsverk.*

10 okt. *Energidistribution. Från vedkärror, stångångar och kolforor till gasledningar, tryckvattensystem, kraftledningsnät, bensinmackar och laddstationer.*

7 nov. *Att bygga på höjden och bredden. Hur man får broar och skyskrapor att hålla ihop. Från valv och bjälklag i sten och trä till stålfackverk och armerad betong.*

21 nov. *Livsmedelsteknik. Hur får man maten att hålla sig? Om torkning, saltning, mjölksyrejäsning, frysning, konservering, bestrålning och andra tekniker. Dessutom om distribution och lagring, avfall, tillsatser och regelverk.*

Tid: Onsdagar udda veckor 12/9-21/11 (ej 24/10)
kl. 13.15-14.45. 10 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6B.

Avgift: 350 kr.

Nr 22. Epokgörande medicinska framsteg

Synen på medicin, sjukdom och hälsa har intresserat mänskligheten i århundranden. Till en början var eventuell kunskap baserad på filosofi, vidskepelse och i viss mån beprövad erfarenhet. De sista århundradena har emellertid stora framsteg gjorts med ibland små steg men av och till genom epokgörande medicinska upptäckter och snabb utveckling. Serien kommer att belysa några av dessa framsteg som bidragit till att starkt förbättra folkhälsan, som möjliggjort säkrare och mer avancerad kirurgi, där framställning av medicinska bilder gett säkrare diagnostik och numera även skonsammare behandling, farmakologins betydelse för psykiatrivården och upptäckten av insulin, vilket innebar att en dödlig sjukdom effektivt kunde behandlas. Serien fortsätter våren 2019.

Serieansvariga: **Birgitta Lindmark**, professor em. i sjukgymnastik, tfn 018-12 59 36, 070-631 69 80, **Per Olof Osterman**, docent i neurologi, tfn 018-12 61 84, 070-374 72 92, och **Anne-Marie Pernulf**, läkare, f.d. divisionschef, Akademiska sjukhuset, tfn 018-13 35 26, 070-314 10 03.

Program

27 sept. **Per Erik Åbom**, f.d. infektionsläkare och smittskyddsläkare, Jönköping. *Ve och fasa – epidemier och farsoter i mänsklighetens historia.*

11 okt. **Bo Lindberg**, docent i gynekologi och obstetrik, Uppsala universitet. *Från fältskärernas rakstuga till kirurgi under narkos och aseptik.*

25 okt. **Anders Sundin**, professor i positronemissionstomografi, Uppsala universitet. *Hur man skivar kroppen på längden, bredden och tvären och bygger upp den igen. Röntgenstrålarna i medicinens tjänst.*

8 nov. **Tomas Bjerner**, docent i radiologi, Uppsala universitet, och **Anders Sundin**. *Hur magnetfält och positronemission kan nyttjas för bildframställning.*

22 nov. **Lars Oreland**, professor em. i farmakologi, Uppsala universitet. *Från kedjor och vidskepelse till piller och samtal – om den omvälvande revolutionen inom psykiatrin.*

6 dec. **Christian Berne**, professor em. i medicin, Uppsala universitet. *En historia om diabetes och insulin.*

Tid: Torsdagar udda veckor 27/9-6/12
kl. 15.15-16.45. 12 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6B (dock Universitetshuset, Sal X den 25/10 och Sal IX den 22/11).

Avgift: 350 kr.

Studiecirklar

Hur anmäler man sig? Se sidan 30 i programmet.

Varje cirkelträff omfattar 2 x 45 minuter, där ej annat anges.

RELIGION, FILOSOFI OCH HISTORIA

Nr 23. Tro och vetande genom seklerna

Bo Nylund, teol.dr h.c., f.d. gymnasie- och universitetslektor, tfn 018-50 37 82.

Cirkeln är idé- och vetenskapshistorisk och behandlar relationerna mellan religiösa trosföreställningar och vetenskap. Vi diskuterar vad vetenskaplig metod innebär och vad som rimligen menas med religiös tro. Frågan om hur kunskap på erfarenhetens och förnuftets grund kan förenas med kunskap baserad på uppenbarelser och heliga skrifter är alltid aktuell. Cirkeln är en fortsättning på förra terminens cirkel med samma rubrik men förutsätter inte att man deltagit i den.

Tid: Tisdagar jämna veckor 18/9-27/11
kl. 13.15-14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Vinkeln.

Avgift: 300 kr.

Nr 24. Fem medeltida kyrkor i Uppland

Jörn Johansson, fil.lic., f.d. gymnasielärare i latin, tfn 018-37 20 11, 070-837 21 11, carmina3208@gmail.com.

Uppland har en rik skatt i sina medeltida kyrkor. Vi ska besöka dem i Valö, Skepptuna, Häverö, Västerlövsta och Dannemora. Vi träffas första gången i Missionskyrkan för att planera och för en allmän genomgång av det kulturarv som finns i respektive kyrka. Varje kyrkobesök inleds sedan i respektive kyrka med att vi i bild närgånget studerar och diskuterar olika detaljer i t.ex. altartavla och målningar innan vi söker upp dem i kyrkorummet.

Tid: Varje måndag 17/9-22/10
kl. 10.00-11.30. 12 timmar.

Lokal: 17/9 Missionskyrkan, Insikten, därefter respektive kyrka.

Avgift: 300 kr.

LITTERATUR, KONST OCH MUSIK

Nr 25. Västafrikanska författare

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 018-22 48 43, 070-749 11 35.

Vi läser och diskuterar romaner av sex västafrikanska författare. Deltagarna ombeds att till första tillfället läsa *Fiskarmännen* av den nigerianske författaren Chigozie Obioma.

Tid: Onsdagar udda veckor 12/9-5/12 (ej 21/11)
kl. 13.00-14.30. 12 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16.

Avgift: 300 kr.

Nr 26. Selma Lagerlöf under 1920-talet

Elisabeth Auer, fil.dr i tysk litteratur, tfn 070-494 41 51.

Vi läser och diskuterar Selma Lagerlöfs romantrilogi *Löwensköldska ringen* (1925), *Charlotte Löwensköld* (1925) och *Anna Svärd* (1928).

Tid: Tisdagar jämna veckor 18/9-27/11
kl. 15.15-16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 27. Skrivarstuga, Grupp 1

Solveig Aaro, beteendevetare, undersköterska, tfn 070-949 89 56, solveig.aaro46@gmail.com.

Cirkeln välkomnar medlemmar som tycker om att skriva, lyssna på andras texter och som vill utveckla sitt eget skrivande. I skrivarstugan ges tips och i mån av tid skrivövningar i syfte att väcka skrivarlusten. Till varje tillfälle föreslås en uppgift, men man är fri att skriva om allt möjligt från barndomsminnen och livserfarenheter till

helt fria fantasier. Man kan välja kåseriets form och man kan lika gärna skriva prosa som poesi! Ta med någon egen text att läsa upp vid den första sammankomsten (max en sida maskinskriven text).

Tid: Måndagar udda veckor 24/9-3/12
kl. 12.45-14.45. 16 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 450 kr.

Nr 28. Skrivarstuga, Grupp 2

Görel Bergman-Claeson, docent i nordiska språk, tfn 018-55 34 84, 070-951 66 27.

Vill du komma igång med att skriva eller har du ett skrivprojekt på gång? Vi skriver, läser och diskuterar egna texter inom olika genrer och funderar över hur vi själva arbetar med språket. Vad är det som gör en text läsvärd? Och vem bestämmer egentligen vad som är rätt eller fel?

Tid: Fredagar udda veckor 14/9-23/11
kl. 10.15-11.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.

Avgift: 300 kr.

Nr 29. Skrivarstuga, Grupp 3

Tone Dahlstedt, fil.kand., skrivarpedagog och folkhögskolelärare, tfn 076-838 15 12.

Välkommen du som har lust att skriva, vare sig du är van skribent eller vill "pröva på". Vi skriver korta övningar på träffarna, talar om hur man skriver prosa och poesi och ger varandra respons på de längre skrivuppgifter som skrivs hemma mellan träffarna. Ofta arbetar vi i smågrupper eller par.

Tid: Torsdagar jämna veckor 20/9–13/12 (ej 1/11)
kl. 11.00–13.00. 16 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.

Avgift: 450 kr.

Nr 30. Skriv ditt liv

Tone Dahlstedt, fil.kand., skrivarpedagog och folkhögskolelärare, tfn 076-838 15 12.

Här gör vi nedslag i livet, en minnenas resa genom barndom, ungdom, vuxenliv och arbetsliv med en avslutning i nutiden. Vad är sant och vad är falskt? Hur viktigt är det att hålla sig till sanningen och vad är ett minne? Under träffarna skriver vi korta texter, läser upp och samtalar om textens innehåll och form. En längre text skrivs hemma mellan träffarna.

Tid: Torsdagar jämna veckor 20/9–13/12 (ej 1/11)
kl. 13.30–15.30. 16 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.

Avgift: 450 kr.

Nr 31. Poesilek på allvar

Lena Köster, journalist, prosaförfattare, poet och singer-songwriter, tfn 018-32 11 49.

Du som läser poesi. Du som skriver poesi. Du som vill göra det. Barn lär sig när de leker. Det gör vi också, när vi läser och diskuterar kända och okända författares dikter, när vi vässar våra poetiska verktyg genom att skriva och läsa egna dikter i olika genrer på cirkelledarens uppdrag. Varje tillfälle består av miniföreläsning, poesiverkstad och diskussion. Du kan vara nybörjare i poesifären likaväl som utgiven poet med lust att samtala om poesi.

Tid: Tisdagar udda veckor 11/9–20/11
kl. 14.15–15.45. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 300 kr.

Nr 32. Akvarellmålning, Grupp 1

Dirk Fock, konstnär, tfn 070-874 45 84.

Akvarellmålning för dem som kan grunderna i akvarellteknik. Vi diskuterar teman för våra övningar. Det kan vara allt från stilleben, landskap (fantasi eller efter foto) till porträtt. Tag med akvarellpapper, akvarellfärger och pensel. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 33.

Tid: Onsdagar jämna veckor 19/9–28/11
kl. 9.15–11.45. 18 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 450 kr.

Nr 33. Akvarellmålning, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 32.

Tid: Onsdagar jämna veckor 19/9–28/11
kl. 12.15–14.45. 18 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 450 kr.

Nr 34. Psalmen som livstolkning

Rolf Larsson, präst, kyrkomusiker, skribent, tfn 018-12 84 79.

Psalmer har genom århundraden varit till hjälp att tolka det som händer i människors liv. Texter har gett insikter, mening, tröst och nya perspektiv, melodier har fördjupat upplevelser. Höstens cirkel tar sin utgångspunkt i olika livssituationer och låter psalmer, som vi sjunger, belysa dem.

Tid: Tisdagar jämna veckor 18/9–27/11
kl. 10.00–11.30. 12 timmar.

Lokal: Vindhems kyrkan.

Avgift: 300 kr.

Nr 35. Musikhistoria i sex kapitel. Musiklyssnarcirkel

Gunnel Fagius, musikvetare, musikdirektör, tfn 070-214 13 70, och **Jan Fagius**, neurolog och amatörmusikant, tfn 073-584 06 49.

Cirkeln gör nedslag i musikhistorien utifrån cirkelledarnas personliga preferenser och deras eget diskotek. Den behandlar enskilda tonsättare och genrer i den västerländska konstmusiken.

21 sept. Nästan glömda svenska tonsättare.

5 okt. Benjamin Britten – operakonst och vokala verk för vår tid.

19 okt. Fugans konst och historia.

16 nov. Döden som musikalisk inspiration.

30 nov. Sopranen – tonsättarnas älskling?

14 dec. Maurice Ravel – rytmernas och färgernas mästare.

Tid: Fredagar jämna veckor 21/9–14/12 (ej 2/11)
kl. 10.15–12.15. 16 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 450 kr.

Nr 36. Sjung ut! Körsång med Goldsingers

Gina van Dam, körledare och sångpedagog, tfn 070-994 23 03.

Kom och sjung med hela kroppen och släpp loss glädjen! Att sjunga är friskvård på hög nivå. Goldsingers är USU:s egen kör och sjunger allt som är kul, både stämsång och unisont.

Tid: Varje onsdag 5/9–21/11
kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Musiksalen (dock annan lokal 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 37. EU i en global världsordning**Paul Reichberg**, fil.kand., tfn 070-673 85 64.

EU befinner sig i en omvandlingsperiod där man utmanar makter som USA, Kina och Ryssland. Även andra stater kräver global uppmärksamhet av EU. Samtidigt försöker EU stabilisera den europeiska agendan som en följd av sina inre problem: eurokrisen, flyktingpolitiken, följderna av Brexit. Kommer EU att kunna bemästra problemen och återge medborgarna förtroende?

Tid: Tisdagar udda veckor 11/9–20/11
kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 38. Estland – okänt nära grannland**Bengt Kettner**, fil.mag., tfn 018-23 64 11, bengt.kettner@swipnet.se.

Estlands okända och våldsamma historia från forntid till nutid behandlas, illustrerad med många bilder och med utvinningar mot Estlands kultur och samhälle. Underkuvade av tyska rovriddare redan 1208 blev det estniska folket maktlöst och ekonomisk utplundrat under främmande herrars i nära 800 år. 1918–20 kunde Estland tillkämpa sig friheten som ett självständigt land. Vid andra världskrigets utbrott ockuperades landet åter av både kommunister och nazister, en ockupation som bestod ända till dess att Sovjetunionens sammanbrott på nytt öppnade vägen till självständighet år 1991.

Tid: Måndagar jämna veckor 17/9–26/11
kl. 13.15–15.45. 18 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 450 kr.

Nr 39. Kina – språk, kultur och samhälle**Albin Geijer**, kinalots, tfn 018-12 28 88, 073-777 98 81.

Kina blir en allt mer tongivande ekonomisk och politisk makt i världen. Denna cirkel ger en inblick i Kinas historia, samhälle, språk och kultur. Varje tillfälle består av en presentation som följs av samtal. Cirkeldeltagarna har stor möjlighet att påverka innehållet. Detta är en fortsättning på den cirkel som gick våren 2018, men det går bra att delta även för den som inte gått denna cirkel. Dock förutsätts att de som går cirkeln har viss förkunskap, som kan inhämtas genom litteratur som meddelas efter anmälan.

Tid: Onsdagar jämna veckor 5/9–14/11
kl. 15.00–16.30. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 300 kr.

En resa till Kina planeras i maj 2019 med cirkelledaren som ciceron. Resan är öppen för alla medlemmar, men förtur ges för cirkelns deltagare.

Nr 40. Tanzania – en spännande historia**Erland Hillby**, tidigare kyrkoherde, kontraktsprost, missionär inom Svenska kyrkan, tfn 076-820 70 59.

Vi kommer att studera Tanzanias geografi, historia, religion, kultur, ekonomi och politik – från ett nutidsperspektiv.

Tid: Torsdagar udda veckor 13/9–6/12 (ej 25/10)
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 300 kr.

En resa till Tanzania planeras under våren 2019. Resan är öppen för alla medlemmar, men förtur ges för cirkelns deltagare.

NATURVETENSKAP, TEKNIK OCH MEDICIN**Nr 41. Fossil energi i ett framtida "fossilfritt" samhälle****Kjell Aleklett**, professor em. i fysik och globala energisystem, Uppsala universitet, tfn 072-727 29 90.

Användning av fossil energi kommer de närmaste 20 åren att minska genom politiska beslut eller minskade resurser. Olika scenarier kommer att diskuteras. Hur kommer vi i Sverige och övriga världen att påverkas?

Tid: Tisdagar udda veckor 11/9–4/12 (ej 20/11)
kl. 15.30–17.00. 12 timmar.

Lokal: Inst. för geovetenskaper, lärosal Skåne. Villavägen 16.

Avgift: 300 kr.

Nr 42. Allt är gift – det är bara en fråga om dos**Olle Matsson**, professor i kemi, Uppsala universitet, tfn 070-857 83 45.

"Allt är gift – det är bara en fråga om dos" hävdade naturvetaren Paracelsus redan på 1500-talet. Visst finns det otaliga ämnen, både naturliga och syntetiska, som kan orsaka lidande och död. Mänsklighetens historia är i själva verket fylld av konfrontationer med sådana ämnen. Vi har brukat gifter vid jakt och fiske, för bekämpning av skadedjur, vi har använt dem som läkemedel, som smink eller färg på tårtor och tapeter – till och med vid rättskipning har gifter nyttjats. Vi tar upp olika gifter, deras verkningssätt och användning genom tiderna i olika delar av världen.

Tid: Onsdagar udda veckor 12/9–21/11
kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: BMC, samling vid ingång A8 då lokal meddelas.

Avgift: 300 kr.

Nr 43. Den största berättelsen – hittills

Staffan Yngve, professor em. i teoretisk fysik, tfn 070-297 80 16.

Cirkeln bygger på Lawrence Krauss bok med samma titel och är en fristående fortsättning på föregående termins cirkel i astrofysik. Krauss lyfter på ett kanske provocerande sätt fram verklighetens natur, universums början och slut och slumpens roll. Han söker även efter svaret på frågan "Varför är vi här?".

Tid: Torsdagar udda veckor 13/9-22/11 kl. 13.15-14.45. 12 timmar.

Lokal: Oseenska rummet, Ångströmlaboratoriet hus 7, vån. 3.

Avgift: 300 kr.

Nr 44. Vårt klot så ömkligt litet

Per Abenius, civ.ing., certifierad energiexpert, tfn 018-50 27 06, 070-271 27 06.

Cirkelns titel är hämtad från en bok av professor Ulf Danielsson. Den är en fristående fortsättning av föregående terminers klimatkirklar. Med Ulf Danielssons insikter som bakgrund fortsätter vi att diskutera hur vi genom förnuftiga val kan leda utvecklingen i den riktning som krävs för att rädda vårt klot. Vi diskuterar också teknik och allmänna åtgärder som behövs som stöd på vägen.

Tid: Torsdagar jämna veckor 20/9-29/11 kl. 13.15-14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 45. Fåglar under hösten

Pekka Westin, Upplands ornitologiska förening, tfn 0171-46 30 39, 070-572 80 42.

Vi träffas första gången inomhus och gör därefter exkursioner till olika fågellokaler. Främst nybörjare men även mer vana är välkomna. Resorna förutsätter samåkning i egna bilar. Du bör kunna röra dig några kilometer i naturen och vara utrustad med stövlar, oömma kläder och kikare. En fågelbok är också bra att ha.

Tid: Fredag 24/8 kl. 10.00-11.30. Därefter följande preliminära tider (om dåligt väder omöjliggör exkursionen ändras tiden):

27/8 kl. 13.00-16.00

4/9 kl. 8.00-12.00

7/9 kl. 8.00-12.00

14/9 kl. 7.00-13.00

29/10 kl. 9.00-12.00

Lokal: Storgatan 11, stora salen den 24/8, därefter utomhus.

Avgift: 750 kr.

Nr 46. Medicinhistoriska nedslag – sex vandringer på Medicinhistoriska museet i Uppsala

Jan Stålhammar, docent i allmänmedicin, Uppsala universitet, tfn 018-32 04 14, 070-578 28 68.

Vid sex tillfällen, med utgångspunkt i föremål ur museets samlingar, belyses olika medicinhistoriska teman. Cirkelns syfte är att ge fördjupad kunskap om museets samlingar och insikt om medicinens historia.

- Uppsalas medicinska nobelpristagare.
- Kirurgins utveckling från fältskär till modern kirurgi.
- Farmakologins och apoteksväsendets historia.
- Psykiatrins historia.
- Sjuksköterskerollens förändring i historisk belysning.
- Den medicinska bilden av människan genom historien.

Tid: Onsdagar udda veckor 26/9-5/12 kl. 13.15-14.45. 12 timmar.

Lokal: Medicinhistoriska museet, Eva Lagerwalls väg 8.

Avgift: 300 kr.

Nr 47. Medicinsk etik. Svåra val i vården

Margareta Sanner, psykolog, docent i samhällsmedicin, Uppsala universitet, tfn 073-044 64 85.

Den snabba samhällsutvecklingen och nya framsteg inom medicinen innebär att vi också ställs inför nya etiska frågor. Exempel på detta är organdonation och transplantation, reproduktiva insatser som användning av surrogatmödrar och konstgjord befruktning med spermie- och äggdonation, samt abort och dödshjälp. Forskningsetiken – hur långt vi egentligen får gå för att få viktig medicinsk kunskap – är ytterligare ett exempel. Cirkeln inleds med en generell genomgång av etikens utveckling och fortsätter med att granska idéer och etiska normer inom medicinsetiken. Vi tar sedan upp hur vi kan analysera etisk problematik utifrån olika analysmodeller med exempel i de aktuella frågorna. Kursmaterial: Statens medicinsk-etiska råd *Etik – en introduktion* (2008). Beställs från Fritzes förlag, order.fritz@nj.se. Ytterligare underlag delas ut i samband med träffarna.

Tid: Onsdagar jämna veckor 19/9-28/11 kl. 14.00-15.30. 12 timmar.

Lokal: Medicinhistoriska museet, Eva Lagerwalls väg 8.

Avgift: 300 kr.

Latin och grekiska i naturvetenskaperna,
se Nr 86.

Vid Uppsala Senioruniversitet läggs tonvikten på muntlig kommunikation och läsförståelse.

Nivåskala för språkstudier

Senioruniversitetets modell för språkstudier bygger på Europarådets nivåskala för språkfärdigheter. Nivåskalan beskriver fem olika färdigheter; hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion och skriftlig färdighet i sex olika nivåer, A1, A2, B1, B2, C1 och C2. För att avgöra på vilken nivå man ligger finns en självbedömningstabla. I den beskrivs så kallade deskriptorer färdigheterna för varje nivå genom påståenden som börjar med Jag kan...

Om du uppnått målen för en viss nivå ska du följa en kurs på nästa nivå. Vid osäkerhet om val av lämplig nivå kan respektive cirkelledare kontaktas. För cirklar som latin, som inte längre talas, kan nivåskalan inte tillämpas. Självbedömningstablan i sin helhet finns på webbplatsen, www.usu.se.

Nivå A1

Jag har inga eller mycket ringa förkunskaper när jag börjar i cirkeln. När jag går vidare till nästa nivå har jag uppnått följande färdigheter.

- Jag kan förstå vanliga ord och fraser när språket talas tydligt, och om de är hämtade från enkla och konkreta vardagssituationer.
- Jag kan delta i enkla samtal genom att ställa och besvara frågor om välbekanta ämnen.
- Jag kan muntligt beskriva till exempel var jag bor och personer jag känner.
- Jag kan förstå vanliga ord och mycket enkla meningar, till exempel på anslag och affischer.
- Jag kan skriva korta enkla meningar, till exempel vykort.

Nivå A2

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå A1.

- Jag kan förstå vad som sägs i beskrivningar av vardagen – hem, mat, shopping, kommunikationer och väderlek.
- Jag kan presentera mig själv, min familj och andra människor och berätta om och beskriva händelser i vardagslivet.
- Jag kan förstå informationen till exempel i annonser, prospekt, menyer och tidtabeller.
- Jag kan läsa enkla berättelser.
- Jag kan skriva enkla meddelanden och brev.

Nivå B1

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå A2.

- Jag kan förstå innehållet i tydligt tal om för mig välkända ämnen.
- Jag kan återberätta något jag läst eller hört.
- Jag kan ta aktiv del i en diskussion om välbekanta ämnen.
- Jag kan läsa och tillgodogöra mig artiklar och litterära texter skrivna på ett någorlunda lätt språk.
- Jag kan skriva personliga brev och sammanhängande texter om egna intresseområden.

Nivå B2

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå B1.

- Jag kan förstå det mesta av innehållet i längre muntliga framställningar om välbekanta ämnen och nöjaktigt förstå det som sägs i nyheter i radio och TV.
- Jag kan relativt detaljerat återberätta en historia.
- Jag kan aktivt delta i en diskussion och kan förklara och försvara mina åsikter.
- Jag kan läsa och förstå sakprosatexter och skönlitteratur på en inte alltför avancerad nivå.
- Jag kan skriva sammanhängande texter inom mina intresseområden.

Nivå C1

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå B2.

- Jag kan förstå olika typer av framställningar även om språket talas snabbt och med viss dialektal färgning och jag kan utan större ansträngning förstå TV-program och filmer.
- Jag kan tala utan att tydligt söka efter ord och uttryck i egna framställningar, samtal och diskussioner.
- Jag kan läsa och förstå långa och komplexa texter, såväl sakprosa som skönlitteratur.
- Jag kan skriva recensioner av litterära verk, artiklar och film.

Nivå C2

Jag har inga svårigheter att förstå allt talat språk, vare sig i direktkontakt eller via radio och TV och deltar lätt i avancerade diskussioner. Jag kan skriva komplex text i passande stil.

Nr 48. Arabiska A1

Elmoez Eltayeb, lärare i arabiska vid Folkuniversitetet, tfn 073-653 33 62.

Nybörjarcirkel (andra terminen). Vi fortsätter med alfabetets uppbyggnad. Vi tränar på att tala och skriva enkla meningar och att läsa och förstå korta texter, bygger upp ett grundläggande ordförråd och lär grundläggande grammatik. Vi utgår från praktiska situationer och arbetar med par- och gruppövningar, hörförståelse och konversation. Vi jämför olika kulturer och olika arabiska dialekter. Du har goda möjligheter att påverka cirkelns innehåll och upplägg. Kurslitteratur: Birgitta Jungbeck, Mounir Obeid *Arabiska för nybörjare*.

Tid: Varje torsdag 6/9-22/11
kl. 18.00-19.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 49. Arabiska A1

Elmoez Eltayeb, lärare i arabiska vid Folkuniversitetet, tfn 073-653 33 62.

Femte terminen. Vi tränar vidare på att tala och skriva enkla meningar och att läsa och förstå korta texter, bygger upp ett grundläggande ordförråd och lär grundläggande grammatik. Vi utgår från praktiska situationer och arbetar med par- och gruppövningar, hörförståelse och konversation. Vi jämför olika kulturer och olika arabiska dialekter. Du har goda möjligheter att påverka cirkelns innehåll och upplägg. Kurslitteratur: Birgitta Jungbeck, Mounir Obeid *Arabiska för nybörjare*.

Tid: Varje onsdag 5/9-21/11
kl. 18.00-19.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten (dock Missionskyrkan, Utsikten 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 50. Engelska B1

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 018-22 48 43, 070-749 11 35.

Vi repeterar och förbättrar gymnasieengelskan med hjälp av läroboken Alderborn-Ågren *Streams 1* (erhålls av cirkelledaren) och noveller av afrikanska författare. Vi samtalar om händelser i världen i allmänhet och i den engelskspråkiga världen i synnerhet.

Tid: Varje onsdag 5/9-5/12 (ej 14/11, 21/11)
kl. 14.45-16.15. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 51. Engelsk konversation B1

Birgitta Attling Nordenfelt, tidigare rektor vid Montessoriskola, Cambridge Proficiency Course och Practical English Courses, Uppsala universitet, tfn 070-658 78 50.

Cirkeln är en konversationskurs med aktuella och andra intressanta teman från den engelskspråkiga världen. Vi läser, diskuterar och analyserar skönlitterära noveller av olika karaktär. Målet är att ytterligare utveckla den muntliga förmågan, skapa en språklig säkerhet och vana

i att föra samtal. Deltagarna kommer att träna sig i att uttrycka sina åsikter, analysera, göra egna presentationer och delta i debatter.

Tid: Varje tisdag 18/9-20/11 kl. 9.30-11.00
(dock kl. 9.45-11.15 den 13/11). 20 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 52. Engelsk konversation B1-B2

Birgitta Attling Nordenfelt, tidigare rektor vid Montessoriskola, Cambridge Proficiency Course och Practical English Courses, Uppsala universitet, tfn 070-658 78 50.

Cirkeln är en konversationskurs med aktuella och intressanta teman från den engelskspråkiga världen. Vi läser, diskuterar och analyserar skönlitterära noveller av irländska författare. Målet är att ytterligare utveckla den muntliga förmågan, skapa en språklig säkerhet och vana i att föra samtal. Deltagarna kommer att träna sig i att uttrycka sina åsikter, analysera, göra egna presentationer och delta i debatter.

Tid: Varje onsdag 19/9-21/11 kl. 9.15-10.45
(dock kl. 9.45-11.15 den 26/9). 20 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten (dock annan lokal 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 53. English: Language and Literature B2

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 018-22 48 43, 070-749 11 35.

Vi läser noveller av amerikanska författare och varvar med faktaartiklar. Vi diskuterar vad som händer i världen i allmänhet och i den engelskspråkiga världen i synnerhet. USA:s delstater står för tillfället i fokus.

Tid: Varje onsdag 5/9-5/12 (ej 14/11, 21/11)
kl. 11.00-12.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 54. Franska A1

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Nybörjarcirkel (första terminen). Vi börjar från grunden med uttal, ordförråd och basgrammatik. Inriktning på vardagsfraser och enkla samtal i dialogövningar. Grammatikgenomgångar med muntliga och skriftliga övningar. Bildbeskrivningar, hörövningar, realia om Frankrike. Kurslitteratur meddelas vid terminsstart.

Tid: Varje onsdag 12/9-28/11
kl. 14.15-15.45. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 55. Franska A1-A2

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Tredje terminen. Fördjupad träning i att tala, läsa, höra, skriva. Fördjupat samtal om vardagssituationer, uttalsträ-

ning, grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Målet är att utöka ordförrådet genom muntliga och skriftliga övningar, bildbeskrivningar, hörövningar, realia, diktamen. Kurslitteratur: *Génial 1*.

Tid: Varje tisdag 11/9–27/11
kl. 16.45–18.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 56. Franska A2

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa skriva. Samtal om vardagssituationer, uttalsträning, grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Muntliga och skriftliga övningar, bildbeskrivningar, hörövningar, realia. Kurslitteratur meddelas vid terminsstart.

Tid: Varje onsdag 12/9–28/11
kl. 12.30–14.00. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 57. Franska A2–B1

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa, skriva. Samtal om vardagssituationer, uttalsträning, grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Utökning av ordförrådet genom muntliga och skriftliga övningar, bildbeskrivningar, hörövningar, realia. Kurslitteratur: *Génial 2*.

Tid: Varje tisdag 11/9–27/11
kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 58. Franska B1

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-46 07 53, 073-568 54 85.

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa, skriva. Fördjupat samtal om vardagssituationer, uttalsträning, grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Målet är att utöka ordförrådet genom muntliga och skriftliga övningar, bildbeskrivningar, ordförklaringar, hörövningar, realia, diktamen. Kurslitteratur: *Grande Escalade 3*.

Tid: Varje tisdag 11/9–27/11
kl. 15.00–16.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 59. Franska B1–B2, Grupp 1

Eva Wockelberg, fil.mag., f.d. språklärare,
tfn 076-161 10 95.

Vi läser noveller och (utdrag ur) samtidsromaner. Texten väljs av deltagarna och utgör basen för samtal om innehållet och korta skriftliga resuméer. Deltagarnas egna presentationer av tidningsartiklar eller TV-program. Hörförståelse med programmet *Latitude 2–3*. Skriftlig översättning till franska på begäran. *Contexte 1 och 2*,

digitalt material. Övningar i ordkunskap, basgrammatik och realia. Vi använder *Bonniers franska grammatik / Den franska grammatiken*. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 60.

Tid: Varje onsdag 5/9–28/11 (ej 19/9)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken jämna veckor, Missionskyrkan, Insikten udda veckor (dock annan lokal 24/10, 28/11).

Avgift: 600 kr.

Nr 60. Franska B1–B2, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 59.

Tid: Varje onsdag 5/9–28/11 (ej 19/9)
kl. 14.45–16.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken (dock annan lokal 24/10, 28/11).

Avgift: 600 kr.

Nr 61. Franska B1–B2, Grupp 1

Britt Pudas, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-51 58 34, 070-445 18 77.

Fördjupad träning i att tala, höra och läsa samt i viss utsträckning att skriva. Fria och styrda dialoger, samtal om kända ämnen och aktuella händelser i målspråksländerna. Samtal kring lästa texter, bildbeskrivningar, sång, film. Övningar via internet i ordkunskap, grammatik och realia, *Contexte 1 och 2*. Skönlitteratur, tidningstext. Kurslitteratur: roman/noveller/andra texter som bestäms av gruppen, *Bonniers franska grammatik / Den franska grammatiken*, omfattande stencilrat material. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 62.

Tid: Varje onsdag 5/9–21/11
kl. 15.00–16.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 62. Franska B1–B2, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 61.

Tid: Varje onsdag 5/9–21/11
kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 63. Franska B2

Philippe Collet, lärare i franska, tfn 018-50 64 47.

Deltagarna väljer en artikel från den franska pressen, tagen från nätet, och presenterar den för de andra deltagarna. Vi läser och diskuterar den tillsammans. Vi läser även andra artiklar, som handlar om aktualiteter från det franska samhället. Vi ser film textad på franska från TV5 Monde / France2 eller annat. Kurslitteratur: Jean-Christophe Rufin *Le collier rouge*, Gallimard, Folio 2014 (kan köpas i Studentbokhandeln).

Tid: Varje onsdag 5/9–19/12 (ej 31/10)
kl. 13.00–14.30. 30 timmar.

Lokal: Storgatan 11 (dock annan lokal 3/10, 5/12).

Avgift: 750 kr.

Nr 64. Franska B2 och uppåt

Philippe Collet, f.d. gymnasielärare, 070-443 93 80.

Vi läser en bok och kommenterar den allteftersom. Varje deltagare väljer ett tema som presenteras och diskuteras i gruppen. Vi talar om kultur i Sverige och Frankrike, läser nätpublicerade franska artiklar från olika tidningar, t.ex. om samhälle, ekonomi eller litteratur/konst. Vi kan titta på dokumentärer eller fransktalande filmer oftast textade på franska. Huvudmålet med cirkeln är att prata, konversera och träna att argumentera. Kurslitteratur: Gaël Faye *Petit pays*, Éditions Grasset, Leïla Slimani *Chanson douce*, Editions du Seuil (kan köpas i Studentbokhandeln).

Tid: Varje tisdag 4/9–18/12 (ej 30/10)
kl. 9.15–10.45. 30 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 750 kr.

Nr 65. Fransk konversation B2 och uppåt

Frederic Öberg, fil.kand., f.d. stabschef vid länsstyrelserna i Stockholm och Uppsala, tfn 018-14 68 15, 070-380 50 09.

Cirkeln bygger på allmän konversation, uteslutande på franska, om aktuella politiska, kulturella och/eller sociala evenemang och händelser i den frankofona världen. Studie- och diskussionsmaterialet består huvudsakligen av relevanta medieuppgifter.

Tid: Varje torsdag 20/9–8/11
kl. 14.15–15.45. 16 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 450 kr.

Nr 66. Franska noveller på franska B2 och uppåt

Carin Söderberg, fil.mag., f.d. universitetsadjunkt, tfn 018-51 21 65, 073-619 18 80.

Läsning av och diskussion kring nyare franska noveller. Hur speglar de det franska samhället? Kursspråket är franska, därför bör deltagarna kunna läsa, förstå och tala franska utan alltför stora svårigheter. Vid varje tillfälle ägnas 15–20 minuter åt "Nouvelles en France – De quoi parle-t-on actuellement?" Nya deltagare är välkomna. Litteratur: Jean Echenoz *Caprice de la reine*, Les Éditions de Minuit, 2014 (kan köpas i Studentbokhandeln).

Tid: Torsdagar jämna veckor 20/9–29/11
kl. 9.15–10.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken.

Avgift: 300 kr.

Nr 67. Franska C1

Yaga Sosnowska, f.d. lärare i franska vid Folkuniversitetet, tfn 070-822 93 89.

Vi diskuterar vardagliga erfarenheter, aktuella händelser, böcker vi läst och filmer vi sett. Vi läser tillsammans en

bok eller några kapitel från flera böcker. Vi ser franska filmer med fransk text. Cirkeln har pågått i många år. Nya deltagare rekommenderas i första hand cirkel Nr 64–66.

Tid: Varje onsdag 5/9–21/11
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken (dock Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16 den 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 68. Grekiska 5:e terminen

Ingrid Nordberg, fil.lic., f.d. universitetslärare, tfn 070-296 75 33.

Efter att under termin fyra ha läst fabler, bibeltexter och följt Xenofon och hans greker under deras marsch hemåt under svåra umbäranden kommer vi nu att ägna oss åt texter av Platon (Sokrates försvarstal), Arrianos (om Alexander den Store), Pausanias (om hur Akropolis såg ut under klassisk tid) och även Odysseen och dikter av Sappho.

Tid: Varje måndag 17/9–3/12
kl. 14.00–15.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 69. Italienska A1

Lisa Hagelin, fil.dr i latin, forskare vid Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet, tfn 018-55 00 98, 070-492 21 26.

Nybörjarcirkel (första terminen). Målet är att deltagarna ska lära sig grunderna i det italienska språket och grammatiken, få ett basordförråd och grundlägga ett gott uttal. Vi går igenom uttal och basgrammatik, lär oss vardagsfraser, läser enkla texter och skriver några rader på italienska. Vi gör även nedslag i den italienska historien och kulturen. Läromedlet är *Prego 1*.

Tid: Varje fredag 7/9–7/12 (ej 19/10, 30/11)
kl. 13.00–14.30 (dock kl. 11.00–12.30 den 2/11).
24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 7/9).

Avgift: 600 kr.

Nr 70. Italienska A1

Gabriel Scandurra, högstadielärare i italienska, engelska och träslöjd, tfn 072-712 02 32.

Tredje terminen. Vi bekantar oss med det italienska språket i form av grammatiska övningar i kombination med muntliga övningar. Vi kommer att titta närmare på tempusformerna presens (nutid), perfekt (dåtid) och futurum (framtid). Deltagarna kommer att träna sig i att uttrycka sig på italienska i olika vardagliga situationer. Vi kommer även att fördjupa oss i italiensk kultur. Vad är det egentligen som är typiskt italienskt?

Tid: Varje onsdag 5/9–28/11 (ej 31/10)
kl. 16.45–18.15. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 71. Italienska A2, Grupp 1

Valentina Ciampi, fil.mag., lärare i italienska, tfn 076-097 54 28, valentinaciampi@gmail.com.

Fjärde terminen. Hur kan man shoppa i Italien? Hur pratar man om händelser i det förflutna? Skillnaderna mellan Italien och Sverige handlar inte bara om språk. Därför ska vi jobba med grammatik, ordförråd och uttal – med fokus på vardagsspråket – samtidigt som vi refererar till den italienska kulturen och det italienska samhället. Vi kommer att öva på att prata i olika situationer samt använda autentiska video- och ljudinspelningar. Vi arbetar med *Prego 2*. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 72.

Tid: Varje måndag 3/9–26/11 (ej 29/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 72. Italienska A2, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 71.

Tid: Varje måndag 3/9–26/11 (ej 29/10)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 73. Italienska A2–B1

Gabriel Scandurra, högstadielärare i italienska, engelska och träslöjd, tfn 072-712 02 32.

Cirkeln är en fortsättning från vårterminen och vi kommer att repetera de olika tempusformer vi tidigare arbetat med genom skriftliga och muntliga övningar. Störst fokus läggs på det muntliga. Deltagarna kommer att träna på att uttrycka sig på italienska i vardagliga situationer. Cirkeln kommer att innefatta en del med fördjupning i italiensk kultur. Vi kommer även att läsa en roman på italienska och ha en bokcirkel kring denna.

Tid: Varje måndag 3/9–26/11 (ej 29/10)
kl. 15.00–16.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 74. Italienska B1

Gabriel Scandurra, högstadielärare i italienska, engelska och träslöjd, tfn 072-712 02 32.

I denna cirkel kommer vi att repetera italienskans olika tempusformer i form av grammatiska övningar muntligt och skriftligt men med fokus på det muntliga. Cirkeln kommer vidare att innehålla en kulturdel där man ska fördjupa sig inom något ämne specifikt för Italien, enskilt eller två och två. Vi kommer även att läsa en roman på italienska och ha en bokcirkel kring denna.

Tid: Varje tisdag 4/9–27/11 (ej 30/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 75. Italienska B2, Grupp 1

Valentina Ciampi, fil.mag., lärare i italienska, tfn 076-097 54 28, valentinaciampi@gmail.com.

Vad vill det säga att lära sig ett språk? Att studera grammatik och ordförråd, förvisso, men är det allt? Språket, landskapen, familjen, skolan och arbetet, maten, sporten, konsten och musiken, migrationerna inom och utom landet. Vi kommer att möta olika aspekter av det italienska samhället och kulturen genom de litterära texterna i antologin *Caleidoscopio italiano* (finns på Amazon Italia). Vi kommer också att läsa romanen *L'arminuta* av Donatella di Pietrantonio. Vi kommer att göra övningar för att förbättra ordförrådet och uttalet, samt den muntliga produktionen och interaktionen. Autentiska ljud- och videomaterial kommer att vara ett fast inslag i vårt arbete. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 76 och 77.

Tid: Varje torsdag 6/9–29/11 (ej 1/11)
kl. 13.30–15.00. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16 (dock Sal Maja 18/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 76. Italienska B2, Grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 75 och 77.

Tid: Varje torsdag 6/9–29/11 (ej 1/11)
kl. 11.30–13.00. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16 (dock Sal Maja 18/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 77. Italienska B2, Grupp 3

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 75 och 76.

Tid: Varje onsdag 5/9–28/11 (ej 31/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken jämna veckor, Missionskyrkan, Insikten udda veckor (dock Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16 den 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 78. Italiensk konversation B2

Valentina Ciampi, fil.mag., lärare i italienska, tfn 076-097 54 28, valentinaciampi@gmail.com.

Vilken är den bild av Italien som skapas genom nyheter och aktuella händelser, i artiklar som publiceras online eller i tidningarna, i videoklipp som italienarna låter cirkulera på nätet? Vi utgår från verkliga händelser och försöker genom att prata bättre förstå Italiens kultur, samhälle och historia. Cirkeln lägger tonvikten på ordförråd och uttal samt muntlig produktion och interaktion. Materialet kommer att delas ut under cirkelns gång.

Tid: Varje tisdag 4/9–27/11 (ej 30/10)
kl. 11.30–13.00. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 79. Italienska C1

Valentina Ciampi, fil.mag., lärare i italienska,
tfn 076-097 54 28, valentinaciampi@gmail.com.

Vissa personer är gjorda för att bestiga det högsta berget, andra för att kringgå det och hela livet söka efter ett hem. Vad har vi för förhållande till naturen? Hur och var väljer vi att slå rot? Om dessa och andra teman kommer vi att tala medan vi läser Paolo Cognetti *Le otto montagne* (finns på Studentbokhandeln och Amazon Italia), en roman som handlar om vänskap, om en fader-sonrelation och om berg. Under läsandets gång kommer vi kontinuerligt att referera till den italienska historien och samhället och arbeta med språket för att förbättra ordförråd och uttal, samt muntlig produktion och interaktion.

Tid: Varje tisdag 4/9-27/11 (ej 30/10)
kl. 15.00-16.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Gullan, Västra Ågatan 16.

Avgift: 600 kr.

Nr 80. Latin 3:e terminen

Kjell Weinius, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-55 78 19, 070-562 47 57.

Studium av tillrättalagda texter för förståelse av latinets språkliga egenheter samt av enkla originaltexter från senantik, tidig medeltid och 1600-talet inom ett par teman, skolan och kristendomen. Fortsatt genomgång av grundläggande formlära och enkel syntax. Latinska sentenser och citat. Ords betydelser och etymologi. Latinska lånord i svenska och andra moderna språk. Innehållsliga kommentarer om det romerska samhället ur olika aspekter i anslutning till textmaterialet. Den indoeuropeiska språkfamiljen, arvord och lånord. Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat lingua Latina!*, Tredje avdelningen samt kopierat material.

Tid: Varje torsdag 13/9-29/11
kl. 13.30-15.00. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 81. Latin 5:e terminen

Kjell Weinius, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-55 78 19, 070-562 47 57.

Studium av tillrättalagda texter för förståelse av latinets språkliga egenheter samt av enkla originaltexter med fokus på texter om Rom. Fortsatt genomgång av grundläggande formlära och enkel syntax. Latinska prefix. Ords betydelser och etymologi. Latinska lånord i svenska och andra moderna språk. Innehållsliga kommentarer om det romerska samhället ur olika aspekter i anslutning till textmaterialet. Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat lingua Latina!*, Femte avdelningen samt kopierat material.

Tid: Varje torsdag 13/9-29/11
kl. 11.15-12.45. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 82. Latin 8:e terminen

Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-52 29 98, 070-938 38 62.

Studium av några tillrättalagda men mest autentiska texter. Formlära och enkel syntax. Kompletterande övningar enligt utdelat material. Latinska sentenser och citat. Ord-kunskap. Ords betydelser och etymologi. Latin i moderna språk, särskilt svenska och engelska. Fortsättning på temat mytologi. Samhälle, arkitektur, konst i anslutning till textmaterial. Studieresa till Stockholm. Romersk måltid. Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat lingua latina!* fr.o.m. Sjätte avdelningen.

Tid: Varje onsdag 5/9-21/11
kl. 11.00-12.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten udda veckor, Missionskyrkan, Utsikten jämna veckor (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 24/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 83. Latin 13:e terminen

Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-52 29 98, 070-938 38 62.

Repetition av redan behandlad formlära. Litteraturhistoria. Studium av tillrättalagda texter och autentiska texter, prosa och poesi från klassisk tid, medeltid och tidigmodern tid. Utökad formlära och syntax. Kompletterande övningar enligt utdelat material. Latinska sentenser och citat. Latin i moderna språk, särskilt svenska och engelska. Ord-kunskap. Ordbildning. Etymologier. Det romerska samhället, arkitektur, konst, främst i anslutning till lästa texter. Besök i Uppsala domkyrka med guidning och inskriftläsning. Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat litteratura latina!* fr.o.m. sid. 107 samt andra texter enligt dokument. Sjöstrand *Ny latinsk grammatik* rekommenderas, valfritt lexikon.

Tid: Varje torsdag 6/9-29/11 (ej 18/10)
kl. 15.15-16.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 25/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 84. Latin 21:a terminen

Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 018-52 29 98, 070-938 38 62.

Översättning med språklig och innehållslig analys av autentiska texter – prosa, poesi, vetenskap, konst, historia, samhälle – från klassisk tid, medeltid och tidigmodern tid. Grammatik med tonvikt på syntax. Repetition enligt gruppens önskemål. Översättning till latin. Ord-kunskap och ordbildning. Etymologier. Sentenser och citat. För-djupning i Roms historia, samhälle, filosofi, konst och arkitektur, mest i anslutning till lästa texter. Individuella presentationer, främst i anslutning till valda texter. Kurslitteratur: utdelat textmaterial med kommentarer, ordlistor och övningar. Sjöstrand *Ny latinsk grammatik*, valfritt lexikon.

Tid: Varje torsdag 6/9-22/11
kl. 9.15-10.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 25/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 85. Latin 23:e terminen

Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 018-52 29 98, 070-938 38 62.

Översättning med språklig och innehållslig analys av autentiska texter – prosa, poesi, vetenskap, konst, historia, samhälle – från klassisk tid, medeltid och tidigmodern tid. Grammatik med tonvikt på syntax. Repetition enligt gruppens önskemål. Översättning till latin. Ordkunskap och ordbildning. Etymologier. Sentenser och citat. Fördjupning i Roms historia, samhälle, filosofi, konst och arkitektur, mest i anslutning till lästa texter. Individuella presentationer, främst i anslutning till valda texter. Romersk måltid. Kurslitteratur: utdelat textmaterial med kommentarer, ordlistor och övningar. Sjöstrand *Ny latinsk grammatik*, valfritt lexikon.

Tid: Varje torsdag 6/9–22/11
kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten (dock Sensus, Sal Pelle, Västra Ågatan 16 den 25/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 86. Latin och grekiska i naturvetenskaperna

Hans Helander, professor em. i latin, Uppsala universitet, tfn 073-553 78 35, 018-55 00 97, hans.helander@lingfil.uu.se.

Inga förkunskaper krävs, och grammatiken är koncentrerad till det för terminologi och nomenklatur väsentliga, d.v.s. efterställda genitiv- och adjektivbestämningar (Pinus sylvestris, Platanus hispanica; Musculus latissimus dorsi; Commotio cerebri, Fractura claviculae, etc.). För varje disciplin (medicinen, farmakologin, biologin, kemien, geologin, astronomin) ges den för ordförrådets framväxt relevanta lärdoms-historiska bakgrunden. Stor vikt läggs vid grekiskans roll och grekiska ordelement (Oto-rhino-laryngo-logia, melano-cephalus, leuco-gaster).

Tid: Tisdagar jämna veckor 4/9–13/11
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten.

Avgift: 300 kr.

Nr 87. Nordsamiska A1

Lars-Gunnar Larsson, professor em. i finsk-ugriska språk, Uppsala universitet, tfn 073-327 77 99.

Tredje terminen. Vi fortsätter öva böjningen av olika stamtyper och uppmärksammar hur avledningar ändrar ords stamtillhörighet. I läroboken C. Hedlund & L.-G. Larsson *Ii dušše duoddaris!* väntar från Lektion 5 nya former av substantiv och verb, adjektivböjning och andra hemligheter. Verbets progressiva form och några avledningstyper hinner vi också med innan vi närmar oss imperfektsystemet. Utöver lärobokens läsestycken och övningar läser vi också valda originaltexter, inte minst dikter av Paulus Utsi.

Tid: Varje tisdag 11/9–27/11
kl. 11.00–12.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 88. Ryska A1

Sven Jonsson, leg. gymnasielärare i ryska, tyska, engelska, f.d. skolledare, tfn 073-075 15 70, svenjonsson@gmail.com.

Fjärde terminen. Vi fortsätter arbetet från vårterminen med centrala ord och fraser, uttal, grundläggande grammatik och en del realia. Lärobokens dialoger och texter utgör grunden för våra samtalsövningar och skriftliga övningar. Vi bestämmer tillsammans studietakt och arbetssätt. Kurslitteratur: Marja Jegorenkov m.fl. *Mozjno*, textbok och övningsbok.

Tid: Varje måndag 3/9–3/12 (ej 17/9, 24/9)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Nr 89. Ryska A2

Sven Jonsson, leg. gymnasielärare i ryska, tyska, engelska, f.d. skolledare, tfn 073-075 15 70, svenjonsson@gmail.com.

Vi avslutar boken Erik Fält *Vardagsryska*. Därefter fortsätter vi med någon/några texter ur Erik Fält *Ryska texter* samt ev. andra texter. Vid behov repeterar vi grundläggande grammatiska företeelser för att sedan lära oss nytt. Fördjupade övningar i konversation och skrivande. Delta-garna är välkomna att påverka studietakt och arbetssätt.

Tid: Varje måndag 3/9–3/12 (ej 17/9, 24/9)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 600 kr.

Samiska – se Nordsamiska

Nr 90. Spanska A1

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Nybörjarcirkel (första terminen). Vi börjar från grunden och lär oss uttal, basordförråd och grundläggande grammatik. Vi arbetar med språkligt enkla men informativa texter och dialoger som vi har som utgångspunkt för muntliga och skriftliga övningar av olika slag. Kurslitteratur: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz m.fl. *Caminando 1*, 4. uppl.

Tid: Varje tisdag 4/9–27/11 (ej 30/10)
kl. 10.00–11.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 91. Spanska A1 2:a terminen

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Vi fortsätter att lära oss uttal, basordförråd och grundläggande grammatik. Vi arbetar med språkligt enkla men informativa texter och dialoger som vi har som utgångspunkt för muntliga och skriftliga övningar av olika slag. Kurslitteratur: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz m.fl. *Caminando 1*, 4. uppl.

Tid: Varje onsdag 5/9–28/11 (ej 31/10)
kl. 9.45–11.15. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 92. Spanska A1 3:e terminen

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Vi fortsätter att lära oss nödvändigt ordförråd och arbetar vidare med grundläggande grammatik. Vi arbetar med språkligt enkla men informativa texter och dialoger som vi har som utgångspunkt för muntliga och skriftliga övningar av olika slag. Kurslitteratur: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz, *Caminando 1*, 4. uppl.

Tid: Varje fredag 7/9–30/11 (ej 2/11)
kl. 10.00–11.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 93. Spanska A1 4:e terminen, Grupp 1

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Vi fortsätter att lära oss nödvändigt ordförråd och arbetar vidare med grundläggande grammatik. Vi arbetar med språkligt enkla men informativa texter och dialoger som vi har som utgångspunkt för muntliga och skriftliga övningar av olika slag. Kurslitteratur: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz, *Caminando 2*. Parallellcirkel med samma innehåll som Nr 94.

Tid: Varje fredag 7/9–30/11 (ej 2/11)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 94. Spanska A1 4:e terminen, Grupp 2

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som Nr 93.

Tid: Varje måndag 3/9–26/11 (ej 29/10)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 95. Spanska A2

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Vi fortsätter vår inläring av ord och fraser. Vi samtalar om vardagssituationer. Vi arbetar med grammatikgenomgångar samt skriftliga och muntliga övningar. Vi lär oss mer realia om den spansktalande världen. Kurslitteratur: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz *Caminando 2*.

Tid: Varje torsdag 6/9–29/11 (ej 1/11)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.

Avgift: 600 kr.

Nr 96. Spanska A2

Birgitta Attling Nordenfelt, tidigare rektor vid Montessoriskola, Cambridge Proficiency Course och Practical English Courses, Uppsala universitet, tfn 070-658 78 50.

Sjätte terminen. Språkträning genom att tala, läsa, höra och skriva spanska. Samtal om vardagssituationer, uttalsträning och grammatikövningar. Målet är att utveckla ordförråd och språklig förmåga genom muntliga och skriftliga övningar. Texter från den spansktalande världen. Kursbok: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz, Gustafsson *Caminando 3* (4 uppl.) ISBN 978-91-27-44542-0.

Tid: Varje torsdag 20/9–22/11
kl. 9.15–10.45. 20 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Utsikten (dock annan lokal 25/10).

Avgift: 600 kr.

Nr 97. Spanska A2

Margareta Eriksson, fil.mag., f.d. gymnasielärare,
tfn 072-200 71 89.

Sjunde terminen. Fortsatta övningar i att läsa, höra, tala och skriva spanska. Vi läser texter, tränar uttal och grammatik, konverserar om vardagliga ting och skriver enkla texter. Målet är att utöka ordförrådet genom olika muntliga och skriftliga övningar. Vi läser lite realia om den spansktalande delen av världen. Kursbok: Waldenström, Westerman, Wik-Bretz, Gustafsson *Caminando 3* (4 uppl.) ISBN 978-91-27-44542-0.

Tid: Varje tisdag 4/9–4/12 (ej 23/10, 30/10)
kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.

Avgift: 600 kr.

Nr 98. Spanska B1

Margareta Eriksson, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 072-200 71 89.

Fördjupad träning i att tala, läsa, höra och skriva spanska. Vi för samtal och diskuterar texterna, går igenom grammatik med praktisk tillämpning. Vi utökar det spanska ordförrådet genom att läsa olika texter och göra muntliga och skriftliga övningar. Vi tar in information om realia rörande den spansktalande delen av världen. Kursbok: Vicky Béjar Alonso *Caminando 5*, ISBN 978-91-27-43307-6.

Tid: Varje tisdag 4/9–4/12 (ej 23/10, 30/10)
kl. 9.15–10.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken (dock Missionskyrkan Insikten 4/9, 11/9 och 18/9 samt Missionskyrkan Utsikten 27/11)

Avgift: 600 kr.

Nr 99. Spanska B2

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Kommunikativ praktik genom svårare texter och samtal med utgångspunkt i olika tempus. Cirkeln är endast på spanska. Arbetsmaterial bestäms i samråd med deltagarna vid första tillfället.

Tid: Varje tisdag 4/9–4/12 (ej 30/10)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 600 kr.

Nr 100. Spanska C1

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
tfn 076-555 61 37 (månd.-torsd. kl. 16–17 eller SMS).

Träning av alla färdigheter på avancerad nivå samt genomgång vid behov av särskilt svåra grammatiska områden. Cirkeln är endast på spanska. Arbetsmaterialet bestäms i samråd med deltagarna vid första tillfället.

Tid: Varje torsdag 6/9–29/11 (ej 1/11)
kl. 10.00–11.30. 24 timmar.

Lokal: Folkuniversitetet, Rum A14, Bergsbrunnagatan 1.
Avgift: 600 kr.

Nr 101. Svenskan i förändring

Siv Strömquist, docent i nordiska språk, författare,
tfn 070-645 07 27.

De/dem eller dom? Var eller vart? Kommer eller kommer att? Frågorna hopar sig när man börjar fundera över trender och tendenser i dagens svenska. Det är sådant vi fortsätter att diskutera i den här cirkeln. Hur ska vi förhålla oss? Vilka regler gäller? Cirkeln kan sägas vara en fortsättning på vårterminens cirkel med samma namn men förutsätter inte att man deltagit i den.

Tid: Varje tisdag 9/10–20/11 (ej 30/11)
kl. 11.15–12.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Arken (dock Missionskyrkan,
Insikten 23/10).

Avgift: 300 kr.

Nr 102. Tyska A2

Ingrid Nordberg, fil.lic., f.d. universitetslärare,
tfn 070-296 75 33.

Fördjupad träning i att tala, läsa, skriva och höra. Användbara ord och fraser i vardagssituationer. Grammatiska genomgångar muntligt och skriftligt. Realia om de tysktalande länderna. Kursbok: Elving Vogel, Mertens, Rydén *Lust auf Deutsch 2*.

Tid: Varje torsdag 13/9–13/12 (ej 1/11, 8/11)
kl. 12.30–14.00. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11 (dock Sensus, Västra Ågatan 16 den 13/12).

Avgift: 600 kr.

Nr 103. Aktuelle deutsche Filme

Ulrika Tornberg, docent i pedagogik, läromedelsförfattare och tidigare utbildare och fortbildare av språk-/tysklärare, tfn 070-359 21 62.

Cirkeln vänder sig till dem som intresserar sig för tysk film, både äldre och nyare och med både kända och mindre kända regissörer. Filmerna har tyskt tal men också svensk eller engelsk text, varför även andra intresserade än de tyskstudierande kan delta i cirkeln. I anslutning till varje filmvisning inbjuds deltagarna att på valfritt språk diskutera vad de sett.

Tid: Varje tisdag 2/10–27/11
kl. 15.15–17.15. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16.
Avgift: 600 kr.

Nr 104. Deutsch im Alltag B2

Ulrika Tornberg, docent i pedagogik, läromedelsförfattare och tidigare utbildare och fortbildare av språk-/tysklärare, tfn 070-359 21 62.

Cirkeln vänder sig till dem som läste tyska en gång för länge sedan men som nu vill arbeta med språket igen för att kunna läsa och förstå tysk tidningstext och tysk skönlitteratur och tala tyska för personliga behov. Den grammatik som behandlas syftar därför främst till att stödja deltagarnas förmåga att kommunicera på olika kreativa sätt, för att språkutvecklingen därigenom ska underlättas.

Tid: Varje tisdag 2/10–18/12
kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Sal Maja, Västra Ågatan 16.
Avgift: 600 kr.

Nr 105. Deutsch im Alltag B2

Karin Lohe, f.d. gymnasielärare i tyska, tfn 018-21 49 81.

Vi läser och diskuterar i anslutning till texter från olika tider och ämnesområden. Tonvikt på ordförråd och muntlig kommunikation. Grammatik vid behov. Vi läser eventuellt någon roman enligt deltagarnas val och önskemål.

Tid: Varje onsdag 26/9–12/12
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Nr 106. Deutsch für Fortgeschrittene C1–C2, Grupp 1

Karin Lohe, f.d. gymnasielärare i tyska, tfn 018-21 49 81.

Tidningsartiklar och litterära texter bildar underlag för referat och diskussioner. Vi tar även upp aktuella händelser och vardagsupplevelser. Läsning av 1–2 romaner som väljs i samråd med deltagarna. Cirkeln har pågått sedan 2006. Nya deltagare rekommenderas i första hand Nr 107.

Tid: Varje tisdag 25/9–11/12
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Insikten.
Avgift: 600 kr.

Nr 107. Deutsch für Fortgeschrittene C1–C2, Grupp 2

Cirkel med samma inriktning och cirkelledare som Nr 106. Innehåll och textval kan dock skilja sig. Deltagarna har möjlighet att påverka detta. Det talade språket står i centrum.

Tid: Varje onsdag 26/9–12/12
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 600 kr.

Övriga arrangemang

JAZZENSEMBLE VI

Jazzensemblen som pågått i fem terminer fortsätter under hösten 2018. För närvarande kan inga nya anmälningar tas emot.

Ansvariga: Jürgen Linder, docent i psykiatri, tfn 070-729 26 06, och **Ulf Johansson Werre**, musiker, storbandsledare, universitetslärare, med.dr h.c., Uppsala universitet, tfn 018-30 28 09. Maestro vid samtliga tillfällen är **Ulf Johansson Werre**.

Tid: Fredagarna 21/9, 28/9, 5/10, 12/10, 2/11, 9/11 kl. 13.15–14.45.

Lokal: Musicum, Kyrkogårdsgatan 4.

Avgift: 1 500 kr.

TORSDAGSSALONG

”Minnet är förstås en lögnhals”
(Ur Pleijel: *Spådomen. En flickas memoarer*).

Agneta Pleijel, författare, professor, dramatiker, litteraturkritiker talar om sitt självbiografiska författarskap.

Ansvariga: Ingrid Åberg och **Gunilla Öbrink**.

Tid: Torsdagen den 20 september kl. 19.00.

Lokal: Storgatan 11, Träffpunkten.

Avgift: 150 kr. Förriskningar ingår.

Anmäl deltagande till sekretariatet, telefon (telefonsvarare) 018-24 35 01.

Första anmälningsdag tisdagen den 4 september från kl. 07.00.

Foto: Maria Wold-Troell

Jan Ekholm, Jürgen Linder och Lars Göran Carlsson – med ledaren Ulf Johansson Werre längst till höger.

Foto: Maria Wold-Troell

Från vänster Kristina Schöldt Ekholm, Mari Saretok och Britt Ancker.

Författaren och kulturjournalisten Agneta Pleijel på Bokmässan i Helsingfors 2009. Källa: Wikipedia

Resor och studiebesök hösten 2018

Här presenteras ett kalendarium samt beskrivningar av de resor och studiebesök som är färdigplanerade vid pressläggningen av Programbladet för hösten 2018.

Utöver nedanstående spikade program planeras ett studiebesök på Nationalmuseum i Stockholm som öppnar i höst efter omfattande restaurering. Detta arrangemang och sannolikt fler kommer att annonseras på Uppsala Senioruniversitets webbplats (www.usu.se).

All information om resor och studiebesök finns och uppdateras löpande på webbplatsen. Där läggs ändringar och nya resor ut. Ta gärna för vana att gå in på webbplatsen när du har bokat ett studiebesök eller en resa.

Anmälan

Anmälan till resor kan endast göras på telefon 018-24 35 01. Första anmälningdagen kan du anmäla dig via telefonsvararen från kl. 07.00. Du kan anmäla högst två (2) medlemmar med namn och medlemsnummer. Kansliet har telefontid vardagar kl. 10-12.

Anmälan till resorna är bindande, vilket innebär att den som anmäler sig måste betala hela avgiften. Vid sjukdom återbetalas avgiften bara om reserv(er) finns. I så fall återbetalas avgiften minus en administrativ avgift på 75 kr.

Faktura skickas ut med e-post om du inte själv anmäler att du vill ha brevfaktura. Resegruppen förutsätter att den som uppger e-postadress också läser sin e-post. Vid telefonanmälan kan du säga till om brevfaktura. Dagen före ett arrangemang skickar vi ut sms-påminnelse med uppgift om tid och plats för avresa.

Observera att alla resmål inte är handikappanpassade! Vid resor som innehåller promenader eller besöksmål med trappor uppmanar vi dig som har svårt att gå, använder rollator eller dylikt att kontakta reseansvariga. I många fall kan problemen lösas i samarbete med personal på resmålet.

Resegruppen

Ingegerd Appelgren	070-744 43 33
Jeanette Backman	070-381 98 02
Margareta Knutsson	073-627 27 02
Anki Mattisson	070-978 15 32
Mia Virving	070-968 76 36

Kalendarium

25 augusti	Don Carlo, Opera på Skäret
11 september	Kyrkogårdsvandring på Uppsala gamla kyrkogård
19 september	Mora stenar
27 september	Artipelag: Bloomsbury Spirit
28 september	Resa till vallonbruken
20 oktober	Madama Butterfly på Kungliga Operan
8 november	Länsmuseet i Gävle
1 december	Rigoletto på Kungliga Operan

Tisdag 11 september

Kyrkogårdsvandring på Uppsala gamla kyrkogård

Uppsala gamla kyrkogård är en kultur- och personhistoriskt intressant begravningsplats som har en intressant historia från att ha varit fattigkyrkogård till dagens begravningsplats och som sådan en av de äldsta i landet. Som avslutning på vårterminens föreläsningsserie *Ja, du kommer till slut ...* anordnas en kyrkogårdsvandring under ledning av Karl Johan Eklund. Högst 30 personer.

Företräde för deltagare i ovan nämnda föreläsningsserie.

Tider: Kl. 13-15. Samling vid gamla gravkapellet som nås från Kyrkogårdsgatan.

Pris: 100 kr.

Guide: Karl Johan Ekelund, f.d. länsantikvarie

Ansvarig: Jeanette Backman

Första anmälningdag: 30 augusti

Foto: Sandberg, Paul

Upplandsmuseet

Onsdag 19 september

Mora stenar

Vid Mora äng i Lagga sägs Magnus Ladulås ha valts till kung år 1275. Åtskilliga kungar har valts efter honom på samma plats, som i dag kallas Mora stenar efter de dokumentationsstenar man funnit. Ett studiebesök till Mora stenar planeras i anslutning till serien *Medeltiden – både fjärran och nära*, med företrädare för deltagare i serien. Mer information kommer på webbplatsen: www.usu.se

Träsnitt om konungaval ur Olaus Magnus Historia om de nordiska folken. Källa: Wikipedia

Torsdag 27 september

Artipelag: Bloomsbury Spirit

Utställningen handlar om den radikala och gränsöverskridande Bloomsburygruppen som verkade i Storbritannien i början av 1900-talet. Till gruppens kärntrupp hörde bland andra författarna Virginia Woolf, Leonard Woolf och ekonomen John Maynard Keynes, konstnärerna Duncan Grant, Clive Bell och Virginia Wolfs syster Vanessa Bell. Utställningen Bloomsbury Spirit utgår från gruppens djärvhet, optimism och antiauktoritära förhållningssätt och inspirerar till tänkande i nya banor. För att visa på deras inkluderande modernism kommer hela det kreativa spektrumet av måleri, foto, inredning, textil, mönster, litteratur, möbeldesign, bokkonst, grafik, dans, trädgårdskonst och mode att vara representerat.

I utställningen har Charleston, Vanessa Bells sommarhus i Sussex återskapats. Redan utanför konsthallen möts besökare av en Charlestoninspirerad trädgård som fortsätter inne i konsthallen, komplett med murgröna, rosor, buxbom och en näckrosdamm. Artipelag har till Bloomsbury Spirit lånat in unika verk av bland andra Vanessa Bell, Duncan Grant och Roger Fry från engelska institutioner såsom TATE, Victoria & Albert Museum och National Portrait Gallery.

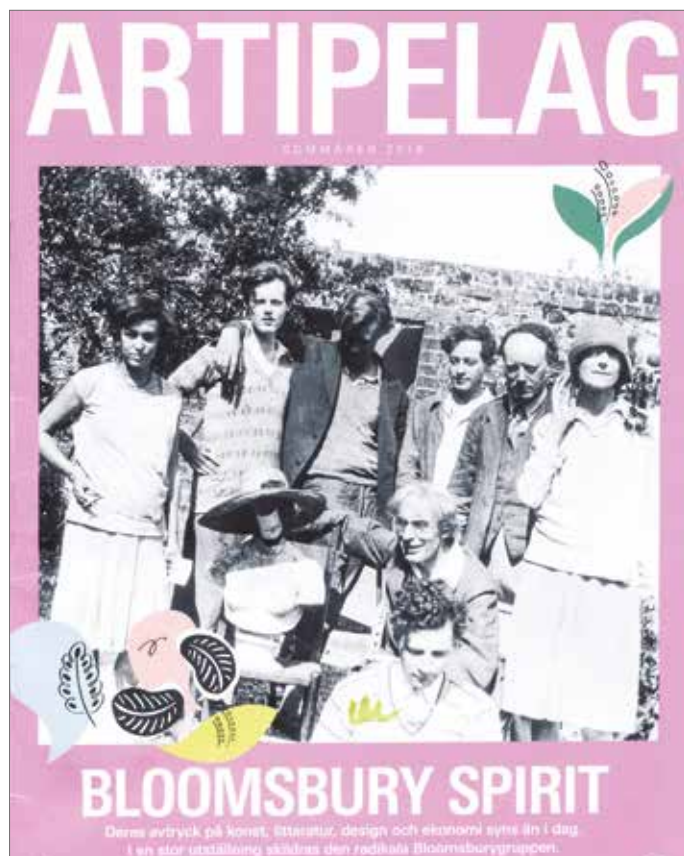
Lunchbuffé i Artipelags restaurang ingår. Ta gärna med eget förmiddagskaffe eller annat mellanmål.

Tider: Avresa från S:t Eriks torg kl. 09.30. Åter i Uppsala cirka kl. 16.30.

Pris: 800 kr.

Ansvariga: Anki Mattisson och Mia Virving

Första anmälningsdag: 28 augusti

Framsidan på artipelags annonsbilaga sommaren 2018, något beskuren.

Fredag 28 september

Resa till vallonbruken

Som komplement till höstens serie om vallonbruken i Uppland anordnar Senioruniversitetet en heldagsresa till några av bruken i Norduppland. Vi gör nedslag i Gimo och Harg, och fördjupar oss grundligt i Forsmark och Lövsta. På hemvägen åker vi genom Åkerby och Hillebola, två mindre bruk som inte alls är särskilt uppmärksammade. Vi passerar också Tobo, där Lövsta hade sin masugn.

Företräde för deltagare i höstens föreläsningsserie om vallonbruken.

Tider: Kl. 08.00 avfärd från S:t Eriks torg. Busskaffe på förmiddagen och lunch på Världshuset i Forsmark. Åter i Uppsala cirka kl. 17.

Pris: 450 kr. inkl. busskaffe och lunch

Guide: Karl Johan Eklund, f.d. länsantikvarie

Ansvariga: Jeanette Backman och Mia Virving

Första anmälningsdag: 29 augusti

Kolhusen vid Gimo bruk. Källa: bruksfolk.blogspot.com

Länsväg C 717, bruksgatan i Hillebola. Källa: Wikimedia

Lördag 20 oktober

Madama Butterfly på Kungliga Operan

Puccinis välkända och populära opera är en dramatisk kärlekshistoria som börjar med ett storslaget bröllop där den amerikanske löjtnanten Pinkerton gifter sig med sin älskade Butterfly. Hon tror på hans eviga trohet och kärlek, men han reser till sitt hemland och lämnar henne. Hon är villig att vänta på honom, i evighet. När Pinkerton efter tre år återvänder tillsammans med sin nya hustru finner han Butterfly med ett barn, fortfarande kvar på den övergivna plats där de firade sitt bröllop.

Cio-Cio-San spelas av Sara Olsson och Asmik Gregorian.

Tider: Avresa från S:t Eriks torg kl. 13.00. Åter i Uppsala cirka kl. 19.00.

Pris: 900 kr.

Ansvariga: Margareta Knutsson och Mia Virving

Första anmälningsdag: 10 september

Madama Butterfly.
Källa: fandom.wikia.com

Torsdag 8 november

Länsmuseet i Gävle

Länsmuseet i Gävle öppnade hösten 2017 efter flera års restaurering. Museet som ligger centralt vid Gavleån innehåller flera intressanta samlingar som nu visas i rustade salar. Museets konstsamling består av svensk konst från 1600-talet och framåt. En stor del av den äldre konsten kommer från fru Antonie Rettigs donation på 1930-talet, i samband med att hon donerade medel till Gävle Stad för museets uppförande.

Museet har en stor samling textilier med ursprung i Hedvig Ulfsparres samling. Den består av bland annat mattor från Märta Måås-Fjetterström, vävnader, broderier, spetsar, alla alster som brukar kallas allmogeslöjd.

Studiebesöken inbegriper två visningar, dels konstsamlingen, dels Hedvig Ulfsparres textilsamling. Vi äter gemensam lunch på stan och har tid för egna strövtåg i museets samlingar, till exempel rummet med Gunnar Cyréns design.

Tider: Avresa från S:t Eriks torg kl. 09.00. Åter i Uppsala cirka kl. 16.30.

Pris: 450 kr. inkl. lunch

Ansvarig: Anki Mattisson

Första anmälningsdag: 8 oktober

Brynässalongen är en återskapad version av ett rum som en gång fanns på Brynäs Herrgård i Gävle.
Källa: Länsmuseet Gävleborg

Lördag 1 december

Rigoletto på Kungliga Operan

Rigoletto är en av Verdis mörkaste och mest dramatiska operor, med premiär i Venedig 1851. I Sofia Jupithers uppsättning på Kungliga Operan kretsar handlingen kring män med makt och utsatta kvinnor i en värld där rädslan dominerar. Operan bygger på Victor Hugos drama Kungen roar sig. Den mest bekanta arian i Rigoletto är hertigens paradnummer i tredje akten, La donna é mobile (tidigare på svenska Ack, som ett fjun så lätt).

Tider: Avresa från S:t Eriks torg kl. 13.00. Åter i Uppsala cirka kl. 19.00.

Pris: 900 kr.

Ansvariga: Anki Mattisson och Jeanette Backman

Första anmälningsdag: 11 september

Karl-Magnus Fredriksson som Rigoletto. Källa: www.operan.se

Anmälan

Du måste vara medlem i Uppsala Senioruniversitet för att delta i våra aktiviteter. Detta gäller även Tisdagsföreläsningarna där giltigt medlemskort ska visas. Medlemsavgiften måste vara betald och registrerad för att du ska kunna anmäla dig till serier och cirklar. På vår webbplats www.usu.se kan du själv kontrollera om den är betald under Anmälan - Mina sidor - Medlemskap. Medlemsavgiften betalas aldrig tillbaka.

Avgifter

Se respektive serie eller cirkel. Kostnader för kursmaterial kan tillkomma.

Tisdagsföreläsningarna fordrar medlemskap, men ingen anmälan eller avgift. Medlemskort, även ledsagares, ska uppvisas.

Anmälningsförfarande

Du anmäler dig till föreläsningsserier och studiecirklar antingen via vår webbplats, www.usu.se under Anmälan, eller genom att skicka in anmälningsblanketten på nästa sida (eller brev med motsvarande uppgifter). Anmälan via telefon eller e-post tas inte emot. Anmälan kan EJ göras till serieansvarig eller cirkelledare. Anmälan är bindande.

Turordning följer anmälningsstidpunkt. Systemet öppnas för anmälningar **torsdag 23 augusti**. Anmälan via webb-

platsen rekommenderas. Fram till kl. 10.00 hamnar man i en grupp med köande när man försöker anmäla sig. Kl. 10.00 får de i gruppen ett slumpat könummer. När man anmält sig kan man anmäla ytterligare en medlem på samma könummer. Går man in senare än kl. 10 hamnar man sist i kön. Anmälningar via blankett börjar registreras av sekretariatet när systemet öppnat. Blankettanmälan ger alltså inte förtur.

Förnyad anmälan varje termin krävs för alla serier/cirklar. Detta gäller ej dem som följt språkcirklar vilka fortsätter på högst nivå A2 och som betalat för fortsatt deltagande senast 10 augusti 2018.

Betalning

Avgiften betalas efter anmälan, antingen med de betalningsuppgifter som kommer upp på webbplatsen, eller mot faktura som skickas per e-post eller brev. Avgiften behöver inte betalas före första sammankomsten om fakturans sista betalningsdag ligger senare.

Biljett krävs för deltagande i föreläsningsserie. Biljetter skickas ut några dagar före seriestart, per brev eller e-post. Tid och lokal, som kan ha ändrats, anges på varje biljett. Den som inte hunnit få sin biljett prickas av på lista.

Inga kallelser till cirklar skickas ut. Meddela alltid cirkelledaren vid förhinder.

Krav på förkunskaper

Se respektive cirkel.

Lediga platser?

Anmäler man sig till fullbokad aktivitet (röd markering på webbplatsen) erhåller man automatiskt en reservplats, och reservplatsnummer visas. Har anmälan till fullbokad aktivitet kommit in via blankett sätts medlemmen på reservplats och kontaktas. Om en plats blir ledig kontaktas reserver, i turordning.

Avbokning av serie/cirkel

Man har möjlighet att avanmäla sig senast två dagar efter första sammankomsten. En administrationsavgift på 75 kr tas ut. Byte räknas som avanmälan och ny anmälan (undantaget byte av språknivå).

Ledsagare, hörhjälp

Om medlem med funktionsnedsättning har beviljats ledsagare av kommunen kan USU utfärda ett gratis ledsagarkort med namnet på medlemmen och eget "medlemsnummer". Medlem med hörselnedsättning kan beställa skrivtolk hos Region Uppsalas tolkcentral. Ledsagare och skrivtolk betalar ingen avgift för serier och cirklar men måste anmälas för att beredas plats.

Ändringar i programmet

Ändringar som eventuellt sker sedan katalogen tryckts anges på USU:s webbplats, www.usu.se, och meddelas berörda deltagare. Programmet på webbplatsen, under PROGRAM, uppdateras kontinuerligt.

Aktuell information hittar du på:

www.usu.se

.....

ANMÄLAN TILL SERIER OCH CIRKLAR om du inte kan anmäla på www.usu.se

Medlemsnr: ..... Personnr*.....

Namn: .....

Adress: .....

*Personnummer krävs för deltagande i cirkel. Har du inte meddelat det tidigare så notera det här.

Seriens eller cirkelns nummer och titel

Nr   Titel

Nr	Titel

Vill du delta i fler? Skriv på baksidan.

Sänds till Uppsala Senioruniversitet, Bergsbrunnagatan 1, 753 23 Uppsala

RESOR OCH STUDIEBESÖK HÖSTEN 2018

KALENDARIUM

- 25 augusti Don Carlo, Opera på Skäret
11 september Kyrkogårdsvandring på Uppsala gamla kyrkogård
19 september Mora stenar
27 september Artipelag: Bloomsbury Spirit
28 september Resa till vallonbruken
20 oktober Madama Butterfly på Kungliga Operan
8 november Länsmuseet i Gävle
1 december Rigoletto på Kungliga Operan

Läs mer om resor och studiebesök på sidorna 26–30!

Aktuell information hittar du på: www.usu.se
